RENAȘTEREA

FONDATOR: EPISCOP NICOLAE IVAN 1919

Anul XXXIII
Serie nouă
Noiembrie
2022

11
(391)

Prețul: 5 lei

EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ A VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Necesitatea îndrumării duhovnicești

Oamenii preocupați de cele spirituale au avut întotdeauna conștiința că au nevoie de un călăuzitor. Cărțile de înțelepciune ale Scripturii îi fericesc pe cei ce sunt călăuziți *„căci dacă unul cade, îl scoală tovarășul lui”* (Ecclesiastul 4, 10).

Îl auzim și pe Solomon grăind: *„Fiul meu, păzește spusele mele și îndrumările mele ascunde-le la tine. Păstrează sfaturile mele ca să rămâi în viață și orânduielile mele ca lumina ochilor tăi”* (Pilde 7, 1-2).

Ascultarea este unul dintre cele trei voturi monahale, alături de feciorie și sărăcie. Ascultând îndrumările duhovnicilor, îndrumările bătrânilor, înaintezi din punct de vedere spiritual. Căci cu ajutorul ascultării, fecioriei și sărăciei, biruiești iubirea de mărire, iubirea de plăcere și iubirea de avere. De fapt, ascultând, implicit, le biruiești și pe celelalte două: iubirea de plăcere și iubirea de avere.

Rolul duhovnicilor este mare în această luptă duhovnicească. Pe bună dreptate, părintele Arsenie Papacioc repeta o apoftegmă: *dacă tinerețea ar ști și dacă bătrânețea ar putea*. Cât ești tânăr, nu știi, iar când ai îmbătrânit, nu mai poți. Soluția? Tânăr fiind să te folosești de sfaturile bătrânilor și să realizezi lucruri frumoase.

Faptul că, în lumea noastră ce se secularizează, multora li se pare că n-au nevoie de duhovnic, nici de Biserică, ne face să ne aducem aminte de o întâmplare imaginară, ce s-a petrecut undeva, într-o altfel de lume.

Cetățenii tineri, ai unei țări cu rege tânăr, l-au sfătuit pe acesta ca bătrânii, care erau o *„povară”* pentru stat, să fie exilați. Zis și făcut! Un om tânăr însă, ținea mult la bătrânul său tată și l-a ascuns într-un loc tainic.

Regele din țara vecină, auzind ce nelegiuire au făcut vecinii săi, le-a transmis un mesaj: *să-mi restituiți frânghia de nisip pe care am împrumutat-o părinților voștri că, dacă nu, voi veni cu război asupra voastră*! Mare fierbere s-a declanșat printre tinerii țării care-și izgoniră bătrânii. Nimeni n-auzise de o frânghie de nisip.

Tânărul care-și ascunsese tatăl s-a dus pe furiș la acesta și i-a relatat tot necazul. Iar bătrânul înțelept i-a zis: *spuneți-i regelui din țara vecină să vă dea el un capăt de frânghie de nisip, după care, având-o model, o să-i confecționați toată frânghia.*

Rezultatul? Regele vecin a zis: trebuie să mai fi rămas la voi un bătrân! Înțelepciunea bătrânului i-a scăpat de război, iar ei și-au rechemat toți bătrânii acasă. E limpede că avem nevoie de bătrâni, de duhovnici, de povățuitori, care să ne conducă pe calea cea bună.

Literatura duhovnicească e plină de asemenea exemple. Avva Antonie ne spune că *„ascultarea împreună cu înfrânarea îmblânzesc fiarele sălbatice”*[1]. Este relatat despre Ioan Kolovos că a mers la un bătrân tebait, la Schit. *„Bătrânul a luat un lemn uscat și l-a plantat. Apoi i-a zis: În fiecare zi să-l uzi cu o cană de apă până când face rod. Și apa era departe de el, încât trebuia să plece seara și să se întoarcă dimineața. După trei ani, lemnul a dat lăstari și a făcut rod. Și luând bătrânul rodul acela, l-a dus în biserică, zicând fraților: Luați și mâncați rodul ascultării”*[2].

Este evidentă nevoie de povățuitori și de ascultare. Ascultarea absolută a făcut-o Domnul Iisus Hristos, Noul Adam, pentru că vechiul Adam făcuse neascultare: *„Căci precum prin neascultarea unui om s-au făcut păcătoși cei mulți, tot așa prin ascultarea Unuia se vor face drepți cei mulți”* (Romani 5, 19).

Nu numai călugării sunt chemați să respecte cele trei voturi, ci într-o oarecare măsură noi toți. Cel ce ascultă, implicit, împlinește și celelalte voturi. Prin votul sărăciei I se oferă lui Dumnezeu bunurile materiale, prin votul curăției I se oferă lui Dumnezeu trupul, dar prin votul ascultării I se oferă voința și judecata proprie, I se oferă ființa întreagă.

Omul mileniului trei este un om *„rebel”*. Ascultarea nu-i vine bine la socoteală. Iar când își dă seama cât de importantă este, de multe ori, e prea târziu. Cei ce au o mică preocupare spirituală vor înțelege totuși că este necesară îndrumarea duhovnicească și prezența duhovnicului.

[1] Despre ascultare, *Patericul Mare*, Editura Bizantină, București, 2015, p. 689.
[2] *Ibidem*, p. 685.

DIN SUMAR:

– *Iov și fidelitatea necondiționată față de Dumnezeu*
– † PS BENEDICT BISTRIȚEANUL.....(p. 3)

– *Apoftegmele patristice* – PROF. DR. MIRCEA-GELU BUTA.....(p. 2)

– *Viața și scrierile Sfântului Paisie Velicikovski de la Neamț* – CȘ III DR. MIRCEA-GHEORGHE ABRUDAN.....(p. 4)

– *Cine este Iisus?* Viața! *(Ioan 14, 6)* - partea a III-a -
– PR. PROF. UNIV. DR. STELIAN TOFANĂ.....(p. 5)

– *Aniversarea a 70 de ani de învățământ teologic preuniversitar la Cluj-Napoca* – PR. LECT. UNIV. DR. LIVIU VIDICAN-MANCI.....(p. 6)

– *Gânduri despre școală, la ceas aniversar*
– PR. PROF. DR. CIPRIAN CHERECHEȘ.....(p. 6)

– *Arhidiaconul Ioan Brie, Dascăl de Cântări Bisericești*
– PR. PROF. DR. PETRU STANCIU.....(p. 7)

Un nou proiect medico-social: Centrul de Îngrijiri Paliative Pediatrice „Sfântul Hristofor”

Darius Echim

Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, și Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, au pus joi, 13 octombrie 2022, piatra de temelie pentru Centrul de îngrijiri paliative pediatrice „Sfântul Hristofor”. Proiectul medico-social al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului va asista, în mod gratuit, pacienții minori cu boli cronice progresive, în diferite stadii ale bolii. Centrul va fi edificat în localitatea Sânnicoară, din proximitatea municipiului de lângă Cluj-Napoca.

Începând cu ora 12:00, cei doi ierarhi, înconjurați de un sobor de clerici, au oficiat slujba punerii pietrei de temelie și au binecuvântat locul unde va fi edificat Centrul de îngrijiri paliative pediatrice, în prezența oficialităților civile și militare, precum și a numeroși credincioși, binefăcători și susținători ai proiectului medico-social.

Cu acest prilej, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei le-a adresat celor prezenți un cuvânt duhovnicesc, vorbindu-le despre cele șapte fapte ale milei trupești, una dintre ele fiind ajutorarea celor bolnavi. Totodată, ierarhul i-a felicitat pe toți cei care pun în practică faptele milei creștine și s-au implicat și se vor implica în edificarea centrului de îngrijiri paliative pediatrice.

Centrul se dorește a fi un spital care să ofere asistență complexă (medicală, spirituală, socială și psihologică), în mod gratuit, copiilor cu boli cronice progresive, aflați în diverse stadii ale bolii care fac improbabilă supraviețuirea până la vârsta de adult. Copiii vor putea participa la activități școlare, iar șederile vor fi oferite nu numai pentru tratament, ci și pentru a le da părinților o perioadă de refacere după efortul constant depus pentru copiii lor. Programul care va veni în sprijinul părinților se va intitula „Respiro”.

Proiectul se află sub patronajul Asociației „Sfântul Nectarie” din cadrul Arhiepiscopiei Ortodoxe a Vadului, Feleacului și Clujului, președintele asociației fiind Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul.

„Suferința este o realitatea care ne mișcă, sub orice formă s-ar derula în fața noastră, însă, mai ales, atunci când este vorba de copii. De aceea, prin acest centru, ne dorim să întindem o mână de ajutor copiilor care suferă de boli cronice progresive și familiilor acestora și să îmbunătățim calitatea vieții lor, în forma ei cotidiană, căci «viața este pe zile și fiecare zi are o poveste». Și credem că, ÎMPREUNĂ, vom reuși acest lucru”, a spus Episcopul-vicar Benedict.

Centrul de Îngrijiri Paliative Pediatrice va fi construit în localitatea Sânnicoară, pe strada Triajului, pe un teren de 1.400 mp, donat de familia părintelui Lorand Emanuel Komives.

Acesta va fi al doilea centru dedicat îngrijirilor paliative de la Cluj, după Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie”, înființat în anul 2009, de vrednicul de pomenire Episcopul Vasile Flueraș, sfințit și inaugurat în data de 9 noiembrie 2012. De atunci, spitalul asistă anual aproximativ 700 de pacienți adulți, acordând gratuit asistență medicală pentru bolnavii aflați în stadiul terminal, atât la sediu, în regim de spitalizare continuă, cât și ambulatoriu.

La finalul slujbei, directorul Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie”, pr. dr. Bogdan Chiorean, a vorbit despre inițiativa și necesitatea construirii unui centru de îngrijiri paliative pediatrice, mărturisind că în cei 10 ani de la deschiderea centrului au fost multe solicitări de internări pentru copii, dar care nu au putut fi realizate.

„Deși n-avem încă o estimare exactă a costurilor, suntem conștienți de faptul că e deosebit de dificil să construiești în contextul în care ne aflăm. Dar, de asemenea, suntem siguri că dragostea noastră, a tuturor, se va transforma-n cărămidă termoizolantă și acoperiș, ca să le țină de cald și de dor”, a spus pr. dr. Bogdan Chiorean.

Cei care doresc să sprijine acest proiect, conturile destinate construirii noului centru sunt:

Asociația „Sfântul Nectarie” Cluj
Lei: RO83BTRLRONCRT00C6603105
Euro: RO25BTRLEURCRT00C6603103

Apoftegmele patristice

Prof. dr. Mircea Gelu Buta

Potrivit unui erudit francez din secolul al XIX-lea, Gaston Boissier, în limbajul Bisericii cuvântul *filosofie* a primit inițial înțelesul de *ascetism*, de viață desăvârșită și creștinească, în așa măsură încât pentru mulți a deveni filosof echivala cu a te face monah.

În primele secole după Hristos, cultura antică, păgână, a interferat cu cea creștină. Marii scriitori ai Bisericii, între care sfinții Ioan Gură de Aur, Vasile cel Mare sau Grigorie Teologul, au recomandat frecventarea filosofiei antice în laturile ei ziditoare. Însuși Sfântul Ioan Gură de Aur a fost elevul unui savant păgân, retorul Libaniu, care, întrebat care ar fi cel mai împlinit dintre ucenicii săi, a răspuns: „*Ioan, dacă nu mi l-ar fi luat creștinii*”.

În secolele IV-V după Hristos, perioadă de maximă înflorire a teologiei și cugetării creștine, se constituie un monument literar cunoscut sub numele de *Pateric*, conținând apoftegmele Părinților Pustiei. Această inegalabilă antologie a rămas actuală de peste un mileniu și jumătate. În perioada postcomunistă au fost publicate mai multe ediții din *Pateric*, operă prin care înțelegem automat *Patericul egiptean* (denumit astfel întrucât apoftegmele sale au fost zămislite pe pământul din vecinătatea Nilului). Ediția care circulă și astăzi – o găsim atât în mânăstiri, cât și în bibliotecile multor mireni – conține versiunea călugărului Pafnutie Dascălul de la Neamț, diortosită și editată la București, în anul 1828, de către Sfântul Ierarh Grigorie Dascălul. La noi a circulat cu precădere această versiune a *Patericului*, zis și „*alfabetic*”, definiție oarecum improprie întrucât este vorba de alfabetul grecesc. Mai puțin a circulat *Patericul Mare*. Dacă *Patericul alfabetic* conține circa 1000 de apoftegme patristice, cantitatea de text din *Patericul Mare* este dublă; în jur de 2000 de apoftegme. Ultima ediție din *Patericul Mare* a fost întocmită, cu peste două decenii în urmă, de către viețuitoarele Sfintei Sihăstrii Nașterea Maicii Domnului din apropiere de Tesalonic.

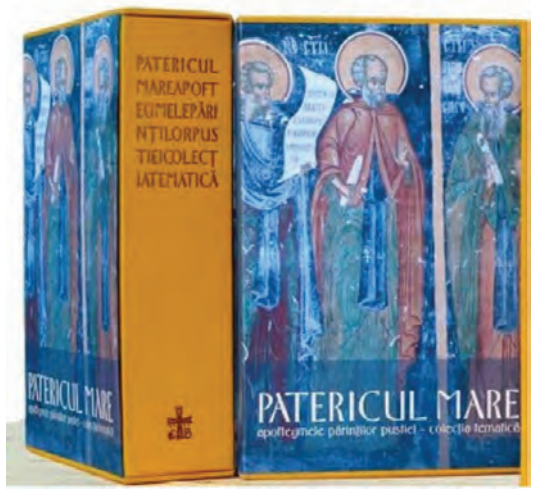

Părintele profesor Constantin Coman a înfăptuit traducerea acestui mare monument literar, însoțind-o de Introducere și note, apărută în urmă cu cinci ani, în 2016, la Editura Bizantină din București. După cum arată într-o Prefață lapidară și plină de substanță, grija pentru autenticitate și stil s-a manifestat și prin faptul că: „*Am refuzat deliberat, atât cât mi-a stat în putință, să plătesc tribut investițiilor în înfrumusețare sau exprimare mai îngrijită, preferând cuvântul simplu, sărac, uneori bolovănos sau stângace, convins că mintea trebuie să nu fie atrasă sau reținută de forma frumoasă, ci să caute conținutul, duhul, sensul.*” Cred că nu exagerăm comparând această strălucită înfăptuire a Părintelui Constantin Coman cu volumele *Filocaliei* române traduse de Părintele Dumitru Stăniloae.

Tot în primul mileniu creștin s-au constituit alte două volume celebre conținând apoftegme patristice, numite *Lavsaicon*, respectiv *Limonariu*. Aceste trei opere de zidire sufletească, rămase pururea actuale, constituie un reper la care recurg atât monahii, ci și credincioșii ortodocși mireni. Însă cugetări, maxime și aforisme întâlnim în scrierile Părinților Bisericii și ale nevoitorilor până în zilele noastre, continuitatea cu *Patericul egiptean* și cu alte Paterice mai puțin notorii fiind mai mult decât evidentă. Iată un exemplu: „*... Credința omului este o mare forță creatoare de care depinde destinul său cel veșnic*”. Acest aforism a fost formulat în urmă cu doar câteva decenii și aparține cunoscutului Părinte Sofronie de la Essex, canonizat în urmă cu un sfert de veac de Patriarhia Ecumenică.

Cugetări, maxime și reflecții teologice profunde putem descoperi oricând în scrierile Sfântului Ioan Iacob Hozevitul, mare nevoitor și sfânt român contemporan. Adesea, o faptă sau un gest ale unui monah au valoarea unei cugetări profunde. Și ne amintim felul în care Sfântul Ioan Iacob Hozevitul a anulat sursa deznădejdii unui credincios, profund deprimat de greutatea canonului primit de la duhovnic. Sfântul Ioan Iacob nu i-a zis decât: „*Liniștește-te, omule, că îți fac eu canonul, așa încât du-te acasă împăcat*”. Există un Cuvânt al Sfântului Ioan Iacob Hozevitul despre întristarea care omoară sufletul și despre întristarea care sfințește sufletul, de mare frumusețe și eficiență teologică, în care se spune, între altele: „*Nu canonul sau faptele noastre șterg păcatele, ci harul lui Dumnezeu împreună cu sârguința noastră. Canonul este pentru pază și semnul prin care ne aducem aminte totdeauna de păcatele ce-am făcut.*”

Iată o deplină concordanță între vorbe și fapte. Adaug că meditația Cuviosului Ioan Iacob Hozevitul este de un mare optimism creștin, menit să spulbere gândul drăcesc al deznădăjduirii. Mai putem aminti și o apoftegmă a unui nevoitor contemporan care previne că cele mai periculoase gânduri se află în două extreme: între „*Sunt un sfânt*” și „*Nu mă voi mântui*”.

Există o concordanță fericită între sentințele, observațiile, cugetările patristice, așa cum am văzut, pe o durată neîntreruptă de 1500 de ani. Cugetători monahali remarcabili s-au dovedit nu numai marii sfinți, ci și părinți și scriitori ai Bisericii. Să ne aplecăm, de pildă, peste „*capetele*” lui Marcu Ascetul, care rămâne memorabil în observații privind existența omenească în general. Să-l cităm: „*Când Dumnezeu binevoiește să facă un lucru, toată zidirea ajută să se împlinească. Dar când nu binevoiește, se împotrivește și zidirea.*”

Altă constatare în același registru: „*După ce a venit o încercare, nu întreba de ce sau prin cine a venit, ci cum să o porți cu mulțumire, fără întristare și fără pomenirea răului.*”

Sfântul Isaac Sirul enumeră și nuanțează multiplele aspecte ale rugăciunii: „*Fraților, trebuie să socotim și aceasta, că orice vorbire lăuntrică, orice grijă a bunei gândiri în Dumnezeu, orice cuget în cele duhovnicești, în rugăciune se socotește, fie că este vorba de citiri, grăiri spre slava lui Dumnezeu, grijă cu mâhnire în Domnul, fie închinăciuni ale trupului, cântare de psalmi, orice altceva din acest fel, din care se desprinde învățarea rugăciunii curate.*”

Și iată acum o mostră de realism creștin, trăsătură definitorie pentru reflecțiile monahilor: „*Chiar și atunci când omul se află pe înălțimi și este bogat în har, mai are în el o grădină sălbatică a răutății*” (Sf. Macarie cel Mare).

O apoftegmă a Sfântului Maxim Mărturisitorul evocă în mod paradoxal un aforism al scriitorului englez Aldous Huxley: „*Proaspăt culturalizații seamănă cu proaspăt îmbogățiții, și unii, și alții arzând de nerăbdare să arate ce-au mai dobândit*”. Iată acum reflecția Sfântului Maxim Mărturisitorul: „*Cei ce iubesc slava deșartă se silesc să se îmbogățească, cei ce s-au îmbogățit doresc să fie slăviți*”.

Întrucât Părintele profesor Constantin Coman vorbea atât de pertinent despre vocabularul apoftegmelor patristice, cu riscul de a ne îndepărta puțin, dar rămânând în preajma unei uriașe cugetări a Sfântului Apostol Pavel despre iubire, încheiem reproducând-o în cea mai frumoasă versiune românească pe care ne-a fost dat s-o citim, aparținând scriitorului Petru Creția: „*Dragostea este îndelung răbdătoare și plină de blândețe, dragostea nu pizmuiește, nu se laudă, nu se umflă de trufie, nu se poartă necuviincios, nu caută ale sale, nu-și iese din fire și nu păstrează gândul rău, nu se bucură de greșeală, ci se bucură de adevăr, îndreptățește totul și e plină de încredere, de nădejde, gata să îndure orice. Dragostea nu piere niciodată*” (I Cor. 13, 4-8).

† Benedict Bistrițeanul
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului

Iov și fidelitatea necondiționată față de Dumnezeu

În literatura creștină Iov se arată un personaj fascinant pentru biografia sa pe cât de intens ascendentă, pe atât de rapid descendentă și, mai ales, atrage atenția nemișcarea în comportamentul său obișnuit și în relația lui cu Dumnezeu și cu cei din jur. Este și recunoscut în consecință prin două atribute – Iov cel răbdător și drept, așezat în rând cu Noe și Daniel (Iezechiel 14,14; Sirah 49, 10), citat de Sfântul Pavel (1 Corinteni 3, 19) și oferit ca exemplu de Apostolul Iacov (Iacov 5, 11). O carte a Vechiului Testament în 42 de capitole îi este dedicată, la care se adaugă o zi de prăznuire în sinaxar – 6 mai a fiecărui an, „Dreptul Iov, mult răbdătorul".

Problema majoră pe care o ridică biografia sa este prezența suferinței în viața celor drepți, printre care, mai ales, copiii inocenți, și, paradigmatic vorbind, itinerariul însoțit de durere a celui care se arată fidel lui Dumnezeu. În decursul timpului, atât printre exegeții Scripturii, cât și în literatură sau filosofie, pornind de la acest personaj istoric, s-a exprimat cu intensitate și consecvență întrebarea – De ce? Până la urmă, probabil că cea mai dificilă dilemă teologică și cea mai „nerezolvată" rațional se concentrează în jurul problemei suferinței umane și, mai ales, în cazul a celor nevinovați, după modelul lui Iov.

În rezumatul acțiunii, înțelegem din primele versete ale cărții că Iov era un bărbat fără prihană, acompaniat de frica lui Dumnezeu în orice lucrare pe care o îndeplinea. Cu o familie mare, după obiceiul vremii, zece copii, dar și cu o avere impresionantă: șapte mii de oi, trei mii de cămile, cinci sute de perechi de boi, cinci sute de măgărițe și, evident, un număr mare de slujitori, fiind recunoscut drept „cel mai de seamă om dintre toți răsăritenii" (1, 3). Nu ni se indică vreo nedreptate în spatele dobândirii unei astfel de poziții financiare și sociale, așa cum am fi tentați să credem, ceea ce se va și dovedi pe parcursul narațiunii. O stare perfectă și râvnită de orice muritor, de atunci și până în prezent.

În mijlocul acestei expoziții liniștite se întâmplă imprevizibilul care generează o intrigă aducătoare de conflict, ce-i drept, lecturat în sensuri și termeni diferiți. Diavolul, exponentul adversității (etimologic, „satana" indică acest lucru), intenționează să dividă și să dezbine (etimologic, „diavol" sugerează această preocupare") pe om de om, dar, mai ales, pe om de Dumnezeu. În cazul nostru, pe Iov, cel fără de prihană, de prieteni și de cei din jur și, mai ales, de Dumnezeu. Insinuarea pe care o face *„cel care umblă răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită"* (1 Petru 5, 8) rezidă în asocierea unei stări neprihănite cu starea de bine, și adăugăm noi, financiară, socială și familială. Îndrăznește și negociază cu Dumnezeu, Căruia îi cere să-i permită să-l supună pe Iov unui test incredibil de agresiv, în zona stării de confort indicată, așteptând gestul răzvrătirii împotriva Creatorului, sub chipul blestemului, ca alternativă la binecuvântare, în limbaj biblic. Îi omoară toate animalele, slujitorii, ba chiar și copiii. Aici se identifică limita maximă a durerii – sacrificiul copiilor săi inocenți. Nici un părinte nu ar consimți în condiții normale o astfel de jertfă. În plus, în aceleași cadre firești, nimeni nu ar îndrăzni, probabil, să emită vreo posibilă argumentare sau justificare a unei astfel de situații. Copiii, în termenii unei istorii pe orizontală și în exprimarea scripturistică imediată, sunt destinați mormântului și nimic nu schimbă această situație. Cu siguranță, nici măcar faptul că ulterior i se vor naște alți feciori și fete. Probabil că aici se poate identifica punctul de maximă intensitate a narațiunii și a biografiei sale, suferința, în toată concretețea și voluptatea ei, așa cum se vede din descriere, care este a lui și numai a lui.

În acest moment vom face o paranteză, de natură duhovnicească. Oricâte lămuriri și posibile explicații s-au emis în decursul istoriei vizavi de suferința celor nevinovați și, mai ales, a copiilor, de orice natură ar fi fost acestea, această ecuație nu a primit rezolvare, cel puțin nu în spectrul rațiunii. Nici măcar Dumnezeu nu „a încercat" acest lucru. Ceea ce El a făcut în istorie ne indică o cale a credinței, a încrederii și a încredințării, în rânduiala Lui, diferită fundamental de ceea ce poate intui sau percepe omul. Tatăl și-a trimis în lume pe unicul Său Fiu ca să moară pentru ea. Crucea rămâne, în aceste cadre, un scandal, sminteală pentru iudei și nebunie pentru elini/neamuri (1 Corinteni 1, 23). Atunci au fost răsturnate ierarhiile lumii și piramida s-a așezat cu vârful în jos, în sensul valorizării și valorificării celor slabe, de jos, de necinste în ochii oamenilor, ca surse de așezare într-o altă logică, care se numește a Împărăției. Nu a căutat să învingă răul folosindu-se de putere, ci cu mâinile goale, însă iubind *„până la sfârșit"* (Ioan 13, 1), experiind El suferința lumii, toată și până la capăt, dar și moartea, ca aceasta să fie învinsă sub acest chip al smereniei. Mai târziu, Sfântul Pavel va exprima un adevăr – *„și dacă trăim și dacă murim, ai Domnului suntem"* (Romani 14, 8), înțelegând aici că importantă este menținerea unei fidelități și încrederi în ceea ce Dumnezeu pune în fața omului. Din această perspectivă, sacrificiul și suferința lui Iov capătă semnificații tipologice, pe lângă cele paradigmatice.

La aceste suferințe se adaugă și boala. Dumnezeu acceptă din nou intervenția diavolului, de vreme ce avea încredere în Iov, și acesta se îmbolnăvește de lepră. Iov nu Îl blestemă pe Dumnezeu, ci continuă să-L binecuvinteze. Apar în peisaj cei trei prieteni – Elifaz, Bildad și Țofar, pentru a-l mângâia, însă, pe o logică strict omenească, sfârșesc prin a-l acuza de păcat, drept „cauză necesară" pentru suferințele lui, transformându-se în „avocați neangajați" ai lui Dumnezeu (Dumnezeu nu are nevoie de avocați. Nota bene!), fățarnici și mincinoși. Aceste personaje pot fi cu ușurință asociate rațiunii omenești, care are nevoie mereu de o explicație pragmatică, imediată și detașată de orice asumare personală, compătimitoare cu celălalt. Iov se apără, având conștiința nevinovăției. Și ceste lucru îl face de mai multe ori.

Experiența sa nu este uniformă și nici ușoară. Părăsit de toți cei apropiați, Iov răbufnește și-L provoacă pe Dumnezeu la un dialog existențial. Se afla pe muchie, și era mai mult moarte în jurul său decât viață. Avea nevoie măcar de un timp de răgaz, care să-i aducă puțină limpezime. Iov avea multă încredere în Dumnezeu, însă suferința și singurătatea pe care le trăiește capătă proporții maxime. Acest moment nu exprimă o tensiune a necredinței, ci doar limitele puterii omenești. Conștiința răsplătirii pe care Dumnezeu o dă celor care rămân nemișcați în fidelitatea și încrederea în El este constanta biografiei sale, evidentă pe întreg parcursul narațiunii.

Odată încheiată pledoaria în fața prietenilor, Dumnezeu îi apreciază sinceritatea care îl însoțește în oricare din secvențele vieții și îi transformă itinerariul în sensul unei vieți din belșug – cinste mai mare decât a avut înainte, zece copii – șapte băieți și trei fete, paisprezece mii de oi, șase mii de cămile, o mie de perechi de boi și o mie de măgărițe. Biografia sa ulterioară este caracterizată în termenii *„a trăit mulți ani fericiți pe pământ"* (42, 11-13).

Ceea ce reiese evident din itinerariul său, fie ascendent, fie descendent, este, în primul rând, *încrederea și fidelitatea față de Dumnezeu*, în termeni biblici și filocalici – blândețea, ca nemișcare în slavă și în necinste, în sănătate sau în boală, în bogăție sau în sărăcie. Dumnezeu a avut încredere în om și a pus credit mare în el, dar și omului i se cere încredere în Dumnezeu, oricare ar fi vremurile. Pentru că El este și proniator, dar este și „răscumpărător viu".

În al doilea rând, indiferent de ceea ce experimentăm, de evenimentele pe care le traversăm, de situațiile pe care le întâmpinăm, dincolo de toate acestea, *se vede nevoia de relație cu Dumnezeu și conștiința caracterului ei neîntrerupt*. Biografia lui Iov este revelatoare și paradigmatică, pe de-o parte, arătând că binecuvântarea lui Dumnezeu nu se asociază doar stării de bine a omului, ci, mai ales, însoțindu-l în suferința îngăduită în viața lui; iar, pe de altă parte, nici fidelitatea omului față de Dumnezeu nu se condiționează de darurile primite, de care beneficiază într-un moment sau altul în parcursul său. În felul acesta se evită orice înțelegere conjuncturală a vieții, de tipul „evangheliei prosperității" în spațiul personal sau comunitar.

În al treilea rând, la aceste concluzii se mai poate adăuga un aspect important revelat din comportamentul lui Iov – *în relația noastră cu Dumnezeu este nevoie de sinceritate*, pentru că El ne caută și ne află în ceea ce suntem și trăim, nu în ceea ce am dori să fim sau am vrea să părem că suntem. În interiorul dialogului cu Dumnezeu are loc și doxologia, și mulțumirea, dar și exprimarea unor trăiri precum frica, durerea, singurătatea sau chiar deznădejdea.

În cele din urmă, mai facem o mențiune cu referire la presupusul ***„rol al teologului"*** în a discerne semnele, a oferi explicații și, eventual, a intui semnificații, în momente limită ale vieții, sub chipul prietenilor lui Iov. Sunt multe situațiile în care se cere și se așteaptă de la noi o astfel de abordare, însă această înțelegere are nevoie să fie însoțită de smerenie și prudență, recunoscând caracterul nostru limitat și, mai ales, indicând timpul și spațiul lui Dumnezeu – *„vremea este a face Domnul"*. Suferința este toposul tainic unde se arată Domnul, unde El vorbește, și unde tot El „rezolvă" ecuațiile de nerezolvat pentru noi. Adunând la un loc toate aceste elemente, popasuri și atitudini, înțelegem că biografia lui Iov poate să se constituie într-o icoană a vieții spirituale ce se desfășoară sub chipul călătoriei „de mână cu Dumnezeu", în vreme de pace, dar și în vreme de război, în vremuri bune, dar, mai ales, în vremuri de restriște, concluzie de care omul contemporan are atât de multă nevoie.

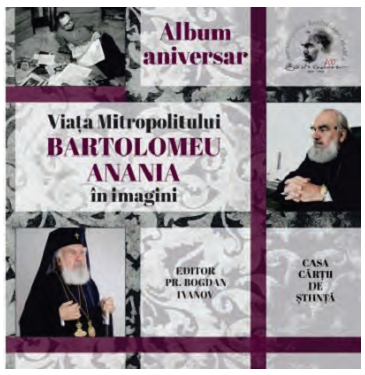

Bogdan Ivanov (ed.), *Viața Mitropolitului BARTOLOMEU ANANIA în imagini – Album aniversar*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2021.

Unui om obișnuit cu alura serioasă și predicile aparte ale Înaltpreasfințitului Bartolomeu, un album atât de atipic din perspectiva imaginii i-ar putea părea, la o primă vedere, de-a dreptul smintitor. O privire atentă asupra celor pe care părintele Bogdan Ivanov, discipol al marelui ierarh, le-a antologizat în paginile minunatului volum intitulat: *Viața Mitropolitului BARTOLOMEU ANANIA în imagini – Album aniversar*, apărut la Casa Cărții de Știință din Cluj-Napoca în anul 2021, va dovedi însă deopotrivă valoarea și necesitatea unui astfel de demers.

Prin clișee bine alese, chipul Înaltului e astfel adus în fața cititorilor curioși în felurite ipostaze ale vieții și activității dânsului. Cei ce vin să răsfoiască lucrarea au astfel oportunitatea de a-l descoperi treptat, într-o manieră diacronică. Astfel, așa cum remarcă editorul în cuvântul introductiv (p. 9-12) al sinestezicei monografii: „Un proiect editorial care poate restitui cu decență memoria Mitropolitului Bartolomeu, prin prisma lucrului inedit și de valoare, este și această carte-album, cu viața în imagini a ierarhului și omului de cultură. Dorința de a publica acum această biografie în imagini a Mitropolitului Bartolomeu vine să încununeze într-un moment fast o idee veche de mai bine de 10 ani, când am descoperit cu multă bucurie și emoție întreaga arhivă fotografică pe care Mitropolitul Bartolomeu o păstra în arhiva sa de la Mănăstirea Nicula și care, potrivit testamentului său, a rămas pe seama Fundației. Până atunci, știam doar de 3-4 fotografii din copilăria, tinerețea și după ieșirea din închisoare a Mitropolitului, pe care el însuși acceptase să le publice, știută fiind de toți discreția pe care o avea atunci când vorbea despre viața și persoana sa, dar mai ales refuzul total de a-și hrăni un cult al propriei sale imagini, prin exces de fotografii sau prin publicitate ieftină și păguboasă duhovnicește" (p. 11).

Fotografiile și documentele ce vin să treacă în revistă fiecare perioadă a vieții Părintelui Mitropolit începând cu copilăria și adolescența (p. 15-29) și continuând cu tinerețea (p. 31-82), activitatea din Statele Unite ale Americii (p. 83-127), cea ca arhimandrit întors în țară, unde a condus o vreme Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române și apoi s-a retras, ca pensionar, la Mănăstirea Văratec (p. 129 - p. 153), dar și cea ca arhiereu la Cluj (p. 163-270). Fiecare fotografie este acompaniată fie de citate reprezentative din memoriile, conferințele, interviurile sau operele sale, ce vin să arate parcă, sub imperiul căror emoții a ajuns înaltul ierarh cărturar să plăsmuiască anumite idei și să rostească anumite cuvinte. Astfel, de exemplu, fotografia cu dânsul adâncit în lucru la biroul din Cluj-Napoca e acompaniată cu un paragraf în cadrul căruia, Înaltpreasfințitul Bartolomeu vorbește despre geneza unor cateheze liturgice valoroase, adunate ulterior în volumul *Cartea deschisă a Împărăției:* „Clujul e o cetate a cărții, cu nu mai puțin de cinci universități și câteva zeci de licee și colegii, ai căror studenți, elevi și profesori sunt tot mai numeroși în cercetarea bisericii. Noile generații au preluat de la cele anterioare zestrea înțelegerii liturgice, dar aceasta, fatalmente, se subțiase cu timpul, așa încât am primit semnale liturgice că ar fi necesară o înnoire a vechilor mele cateheze. Așa se face că în primele douăsprezece Duminici ale anului trecut am rostit douăsprezece cuvinte de învățătură asupra Sfintei și Dumnezeieștii Liturghii" (p. 257).

Prinos de cinstire adus unui ierarh care a ctitorit sufletește și din perspectiva infrastructurii lumești deopotrivă Mitropolia Clujului și a contribuit la renașterea acesteia după anul 1989, albumul: *Viața Mitropolitului BARTOLOMEU ANANIA în imagini – Album aniversar*, se constituie într-un demers anamnetic necesar, ce se cuvine semnalat și salutat. În rândul demersurilor desfășurate în anii trecuți care au marcat centenarul ierarhului, ea se constituie într-o piesă valoroasă ce contribuie la reconstituirea chipului de lumină al unui părinte de suflet al Clujului recent.

Protos. Maxim (Morariu)

Viața și scrierile Sfântului Paisie Velicikovski de la Neamț

CȘ III Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan

Anul comemorativ al sfinților isihaști Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama și Paisie de la Neamț reprezintă o invitație a Sfântului Sinod adresată întregii noastre Biserici, dar mai cu seamă clerului, teologilor și monahilor de a medita asupra vieții și activității acestor coloși spirituali, de a ne inspira din exemplul lor pentru primenirea și fortificarea propriului parcurs spiritual – personal și comunitar –, într-un cuvânt de a-i valoriza în creșterea noastră duhovnicească în Hristos, împlinind povața adresată de Sfântul Apostol Pavel evreilor și tuturor creștinilor din toate timpurile și locurile: „Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviți cu luare-aminte cum și-au încheiat viața și urmați-le credința" (Evrei 13, 7). Studierea vieții și urmarea credinței sfinților, în general, și a celor trei pomeniți în mod deosebit anul acesta, în particular, se poate cel mai bine realiza prin lectura paginilor de sinaxar, a cărților de cult, a lucrărilor de specialitate care le-au fost dedicate și mai ales prin accesarea și citirea operei lor.

Dacă în cazul operelor bine cunoscute ale sfinților Grigorie Palama și Simeon Noul Teolog avem la dispoziție lucrările și traducerile competente semnate de părinții profesori Dumitru Stăniloae și Ioan Ică jr., publicate în mai multe ediții fie sub egida Patriarhiei Române, în colecția Filocaliei și a scrierilor părintelui Stăniloae, fie în seria „Filocalica" a editurii Deisis din Sibiu (4 vol. Sf. Simeon și 2 vol. Sf. Gr. Palama), în ceea ce-l privește pe Sfântul Paisie de la Neamț (1722-1794), deși literatura teologică românească s-a îmbogățit substanțial în ultimele trei decenii[1], personalitatea, dar mai ales opera sfântului rămân încă destul de puțin cunoscute unui cerc mai larg de cititori. Această constatare a determinat scrierea acestui articol în care vor fi prezentate pe scurt cele patru volume în limba română care conțin scrierile Sfântului Paisie de la Neamț și pe care orice cititor de astăzi le poate găsi ușor, achiziționa și parcurge pentru a se familiariza cu biografia, opera și scrierile fericitului stareț, sărbătorit anual la 15 noiembrie[2].

Primul volum modern dedicat vieții și lucrării starețului Paisie, în care sunt reproduse fragmente întregi din scrierile și corespondența sfântului, a fost întocmit de protoiereul rus Serghie Cetfericov în epoca interbelică și a fost tradus în limba română de episcopul Nicodim Munteanu al Hușilor, viitorul patriarh, fiind publicat în tipografia Mănăstirii Neamț în 1933 și în 1940, ediția rusească integrală văzând lumina tiparului la Paris în 1976 și 1988. Lucrarea masivă cu titlul *Paisie, starețul Mănăstirii Neamțului din Moldova. Viața, învățătura și influența lui asupra Bisericii Ortodoxe* a fost reeditată cu binecuvântarea episcopului Gherasim Cristea al Râmnicului la Editura Nemira din București în anii 2002 și 2010, fiind astfel în continuare accesibilă pe piața cărții din țara noastră. Autorul rus este primul cercetător care a reușit să consulte și să conspecteze peste optzeci de manuscrise slave și românești din Imperiul rus și din România, pe care le-a folosit copios în cuprinsul lucrării sale, cătând fragmente ample din scrierile edite, dar mai ales inedite ale starețului și deschizându-le cititorilor contemporani o perspectivă largă asupra operei cuviosului Paisie. Deși nu este o monografie științifică propriu-zisă, ci mai degrabă una de popularizare la interferența istoriografiei cu hagiografia, cartea protopopului rus Cetverikov a rămas una de referință neputând fi trecută cu vederea de niciun cititor interesat de viața și opera Sfântului Paisie de la Neamț[3].

Un al doilea volum masiv dedicat scrierilor paisiene este cel realizat de părintele profesor Ioan Ică jr. și publicat în trei ediții la Editura Deisis din Sibiu în anii 1996 (304 p.), 2002 (524 p.) și 2015 (563 p.) sub titlul *Cuviosul Paisie de la Neamț Velicikovski, Autobiografia și Viețile unui stareț urmate de Așezăminte și alte texte*. Scopul volumului nu este unul de natură eminamente istoriografică, chiar dacă dobândește și această dimensiune prin cele trei studii savante semnate de pr. Elia Citterio (*Un stareț și autobiografia lui*) și diac. Ică jr. (*Posteritatea românească a paisianismului și dilemele ei* și *Odiseea editării scrierilor paisiene*), ci obiectivul fundamental a fost acela „de a restitui într-o versiune românească modernă, redactată în formă științifică, urmărind însă și edificarea interioară, principalele documente biografice ce ne permit reconstituirea imaginii exacte a starețului Paisie, a operei și mesajului său spiritual"[4]. Alături de nevoia și de dorința de a restitui românilor de astăzi izvoarele fundamentale cuprinzând biografia starețului Paisie și textele așezămintelor comunităților paisiene, diac. Ioan Ică jr. indică limpede un alt motiv major care a generat această nouă ediție, și anume situația de criză a monahismului românesc de după decembrie 1989: „debusolat de impactul cu societatea secularizată de tip postmodern", cultivând „o panică alarmistă de tipul cetății asediate și o atitudine negativă de tip apocaliptic față de lume percepută ca aflată sub dominația răului și a forțelor demonice" și demonstrând uneori atitudini care „stau sub semnul inadecvării și al unui anarhism ancestral individualist, regresiv și asocial, ceea ce se manifestă în absența unor comunități vii și viabile, integrate spiritual și deschise apostolic". Ieșirea din această stare de criză caracterizată în plan material de o „frenezie a construcțiilor, a recuperării și valorificării proprietăților", iar în plan spiritual de „cultivarea unui ortodoxism nostalgic, regresiv și identitar, de tip confesionalist și fundamentalist, de imitație slavă sau athonită care vehiculează crispat și repetitiv clișee polemice facile și cultivă spasmodic psihoze antimoderne, lozinci antiecumenice și poncifuri antiintelectuale" este văzută de același magistru sibian în cultivarea unui „program normativ cultural și spiritual de asimilare inteligentă a izvoarelor vii ale tradiției". Iar un model veritabil de urmat în această direcție este reprezentat de autobiografia și așezămintele paisiene, pentru că cea dintâi dezvăluie secretele ultime ale realizării de sine spirituale și autentice a starețului, smerenia delicată și lectura neîncetată, iar în cele din urmă relevă resorturile construirii unei comunități monastice viabile, sărăcia, munca, rugăciunea neîncetată, studiul permanent și „cu băgare de seamă", după cum se exprima starețul Paisie, al Sfintei Scripturi și al Sfinților Părinți.

În anul 2010, Editura Doxologia din Iași a retipărit două volume extrem de importante, apărute inițial la Chișinău în anii 1998 și 1999, cu titlul *Sfântul Paisie de la Neamț, Cuvinte și scrisori duhovnicești*, care cuprind aproape toate scrierile originale în limba slavonă și română ale cuviosului Paisie Velicikovski[5]. Întocmite de cercetătoarea Valentina Pelin (1950-2006) din Basarabia, istoric și filolog, una din cele mai bune cunoscătoare ale moștenirii literare a fenomenului paisian, cu prefața și postfața regretatului academician Virgil Cândea (1927-2007), cele două volume reunesc 38 de texte paisiene, 18 în volumul I, majoritatea slavone, necunoscute și needitate anterior în limba română, traduse clar și precis în românește de Valentina Pelin, și 20 în volumul II, publicate până acum integral sau parțial, dar răsfirate în diverse studii și volume mai greu accesibile. Textele paisiene editate de Valentina Pelin pot fi clasificate în trei mari grupe: 1) Scrisori referitoare la traducerile patristice și filocalice paisiene; 2) Scrisori privitoare la aspectele vieții monastice și la regulile monahale paisiene, cu amănunte oficiale și personale despre biografia starețului și evoluția organizării obștii paisiene la Muntele Athos, la Mănăstirile Dragomirna, Secu și Neamț din Moldova; 3) Scrieri cu caracter teologic-apologetic și de spiritualitate, referitoare mai ales la rugăciunea minții și la problema ereziei rascolnicilor din Rusia și a uniatismului din Ucraina și Transilvania. Volumele realizate de Valentina Pelin au împlinit un deziderat lansat în urmă cu mai bine de 150 ani de episcopul cărturar Melchisedec Ștefănescu, care îi scria arhimandritului nemțean Timotei Ionescu, la 28 aprilie 1873, că „toate aceste scrieri sunt o comoară neprețuită pentru știința duhovnicească și vor fi citite cu mare plăcere de oamenii ce au simțul vieții duhovnicești în inimile lor", scoțând figura luminoasă a starețului „de sub obroc" și făcând „glasul chemării Celui Preadulce la ușa multor inimi, care se vor deștepta din nesimțire și cu lacrămi de bucurie vor răspunde Celui ce chiamă pe morți la viață"[6].

Destinate cu precădere mediului monahal, clerical și teologic, viața și scrierile starețului pot fi citite de oricine dorește să cunoască petrecerea pământească, lucrarea duhovnicească și activitatea traductologică a cuviosului Paisie de la Neamț, despre care pelerinul grec, Konstantinos Karaghias, care l-a vizitat pe stareț la Mănăstirea Neamț în anul 1780, ne-a lăsat o impresionantă descriere: „Atunci întâiași dată am văzut și eu cu ochii mei virtutea întrupată, fără patimi și cu desăvârșire fără fățărnicie; chipul său preadulce, fața sa prea-albă și fără un picușor cât de mic de sânge, barba lui albă și strălucitoare ca aurul de curată ce era, însă și îmbrăcămintea lui nespus de curată și coperișurile de pat ale odăii sale toate din mantii. Era preadulce la sfat și fără vreo ascundere și cu adevărat vedea cineva un om fără de trup"[7]. Cele patru volume prezentate pe scurt reprezintă șansa de a descoperi chipul luminos al acestui părinte duhovnicesc care a strâns în jurul său sute de monahi de diferite naționalități și a generat o mișcare de regenerare monastică isihastă care-i poartă numele, scrierile sale fiind „ca o pâine bună care satură pe toți". O felie a acestei pâini bune îi poate sătura și omului contemporan foamea după mântuire, starețul Paisie răspunzându-i simplu:

„Numai cât povața mea v-o dau, ca foarte cu sârguință să citiți Dumnezeiasca Scriptură și învățăturile Sfinților și de Dumnezeu purtătorilor părinților noștri, cărora cu darul Sfântului Duh le-a fost dat să cunoască tainele Împărăției Cerurilor, adică adevărata înțelegere a Dumnezeieștilor Scripturi. În ele, prin Duhul luminat învățături desăvârșite, fără nici o scădere, toate se află, multe feluri de povățuiri prea folositoare pentru mântuirea sufletească, ce îndrumează pe fiecare ce dorește a se mântui, să se nevoiască și să urmeze toate lucrurile bune și plăcute lui Dumnezeu, să fugă și să se ferească de orice lucru rău și potrivnic lui Dumnezeu. Iar învățătura lor sfântă, cu credință și dragoste, cu frica lui Dumnezeu și cu toată luarea aminte și cu încredere, cu toată râvna și străduința citind-o, veți avea întotdeauna, întru orice faptă bună și folositoare pentru mântuire, povățuire. Eu însă, după sărăcia minții mele, fiindcă și de la mine cel mai de pe urmă în întrebarea voastră căutați povățuire către mântuirea sufletelor voastre, aceasta vă răspund, că Dumnezeu Preamilostivul, prin Credința Ortodoxă și fapte bune, și darul Său, lucrează mântuirea sufletelor creștinilor ortodocși. Credința Ortodoxă este aceea pe care o ține una Sfântă Sobornicească și Apostolicească Biserică a Răsăritului, iar fără ea, adică fără Credința Ortodoxă, nicidecum nu este cu putință nimănui a se mântui. Credința Ortodoxă fără fapte bune moartă este, precum și faptele cele bune fără Credința Ortodoxă sunt moarte. Iar cel ce vrea să se mântuie, trebuie să unească întotdeauna credința ortodoxă cu faptele bune și să aibă fapte bune întru credința ortodoxă. Și așa, cu darul lui Hristos Dumnezeu, care zice: Iară, „fără Mine nu puteți săvârși nimic", și ar înlesni prin faptele sale bune să se învredniceasca de mântuire. (...) Faptele bune, adică de suflet mântuitoarele poruncile Sale cele evanghelice deopotrivă tuturor creștinilor ortodocși, atât călugărilor, cât și mirenilor ce trăiesc în mijlocul lumii cu neveste și copii, le-a hotărât și cele de la toți creștinii ortodocși cea mai sârguitoare lucrare a unor asemenea fapte bune, adică înfăptuirea dumnezeieștilor Sale porunci evanghelice, pe care cei ce le încalcă și pentru aceasta nu se pocăiesc nu vor putea să aibă la strașnica a doua Sa venire dezvinovățire și răspuns. Și nu cu osteneală trupească se înfăptuiesc sfintele lui porunci, ci numai cu bunăvoire sufletească. (...) Poruncile evanghelice sunt: dragostea către Dumnezeu și către aproapele său, blândețe și smerenie, pace cu toți și răbdare, aproapelui tău să-i ierți din inimă greșelile, pe nimeni să nu osândești, ură față de nimeni să nu ai, să-ți iubești vrăjmașii, milostenie după putere să faci către aproapele tău și sufletească și trupească, și celelalte porunci ale lui Hristos, scrise în Sfânta Evanghelie, cu toată râvna să se nevoiască a le săvârși. Iar mai vârtos decât toate a iubi pe Dumnezeu din toată inima sa și cu toată tăria sa și cu tot cugetul său și pe aproapele său ca pe sine însuși. Și urmând blândeții lui Hristos, până la sânge să stea împotriva patimii mâniei, nevoindu-se. Pace însă a avea cu toți, atâta cât este trebuință (...), iar acolo unde este pacea lui Hristos, acolo și Hristos petrece, în sufletul acelora însă ce nu au pacea lui Hristos, Hristos nu petrece"[8].

[1] Cele mai recente contribuții li se datorează regretatei cercetătoare Valentina Pelin și arhimandritului grec Hrisant Tsachakis, vezi: Valentina Pelin, *Paisianismul în contextul cultural și spiritual sud-est și est european (secolele XVIII-XIX)*, ediție îngrijită și revizuită de acad. Andrei Eșanu și Valentina Eșanu, Editura Doxologia, Iași, 2017, 324 p.; Hrisant Tsachakis, *Sfântul Paisie Velicikovski – înnoitor al vieții monahale și organizator al slujirii liturgice. Influențele operei sale în Bisericile Slavă, Greacă și Română*, Editura Doxologia, Iași, 2021, 313 p.

[2] Pentru literatura hagiografică, vezi: Sfântul Paisie de la Neamț, *Viața, minunile și acatistul*, ediția a III-a, Editura Mănăstirea Sihăstria, Vânători, 2010, 117 p.; Arhim. Ioanichie Bălan, *Patericul românesc*, ediția a VI-a, Editura Mănăstirea Sihăstria, Vânători, 2011, 310-331; Pr. Mircea Păcurariu, *Sfinți daco-romani și români*, ediția a IV-a, Editura Basilica, București, 2013, pp. 132-138.

[3] Serghie Cetfericov, *Paisie, starețul Mănăstirii Neamțului din Moldova. Viața, învățătura și influența lui asupra Bisericii Ortodoxe*, ediția a II-a, Nemira Publishing House, București, 2010, 472 p.

[4] *Cuviosul Paisie de la Neamț Velicikovski, Autobiografia și Viețile unui stareț urmate de Așezăminte și alte texte*, ediția a III-a adăugită, studiu introductiv pr. Elia Citterio, ediție îngrijită și prezentată de diac. Ioan I. Ică jr, Ed. Deisis, Sibiu, 2015, p. 81.

[5] *Sfântul Paisie de la Neamț, Cuvinte și scrisori duhovnicești, vol. I-II*, ediția a II-a, selectate și traduse în limba română de Valentina Pelin, Editura Doxologia, Iași, 2010, 239 + 350 p.

[6] Virgil Cândea, „Postfață", în *Ibidem*, vol. II, p. 346.

[7] *Cuviosul Paisie de la Neamț Velicikovski, Autobiografia și Viețile unui stareț*, p. 35.

[8] *Sfântul Paisie de la Neamț, Cuvinte și scrisori duhovnicești*, vol. I, pp. 155-157.

Cine este Iisus? *Viața!* (In. 14, 6)

- partea a III-a -

Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană

„Eu sunt viața!" este a treia afirmație din zicerea lui Iisus despre Sine *„Eu sunt Calea, Adevărul și Viața"* (In. 14, 6), rostită în cadrul Cuvântării de Despărțire, ținută în fața Ucenicilor Săi, cu puțin timp înainte de arestarea Sa, în Ghețimani (In. 14-16).

1. Scurte referiri ale Vechiului Testament la semnificațiile cuvântului „viață"

În cuprinsul Vechiului Testament, cuvântul *viață* are mai multe semnificații, toate fiind dependente de înțelesul lui Dumnezeu, Care este izvorul, dătătorul și susținătorul vieții.

Asociată cuvântului „viață" este, înainte de toate, ideea de *mișcare* sau *activitate* a unei ființe. Vorbindu-se despre consecințele potopului, cartea *Geneza* mărturisește: *„Și a murit tot trupul ce se mișca pe pământ: păsările, dobitoacele, fiarele, toate vietățile ce mișună pe pământ, și toți oamenii... Și s-a stins toată ființa ce se afla pe fața-ntregului pământ, de la om până la dobitoc..., toate s-au stins de pe pământ"* (Gen. 7, 21.23)

În contrast cu starea relaxată sau inertă a lucrurilor lipsite de seva viului, viața este asociată cu lumina, bucuria, plinătatea, ordinea etc. Ea e de asemenea în contrast cu întunericul, durerea, goliciunea, haosul și tăcerea, aspecte caracteristice ale morții. Astfel, în *Psalmul* 26, 1 citim: *„Domnul este luminarea mea și mântuirea mea; de cine mă voi teme? Domnul este ocrotitorul vieții mele; de cine mă voi înfricoșa?"*. Așadar, Domnul Dumnezeu, perceput fiind ca „lumină", devine, în această calitate, ocrotitor al vieții umane.

Spiritul (duhul) sau suflarea, ca principiu care distinge pe cei vii de cei morți, poate fi tradus adeseori cu termenul „viață". În acest sens, Iov înțelege că atâta timp cât suflarea este în el, viața nu l-a părăsit. Iată ce spune: *„Atâta timp cât încă suflarea mea este în mine și nările mi se umplu de duh dumnezeiesc, aceste buze nu vor grăi fărădelegi, nici sufletul din mine nu va cugeta minciuni"* (Iov 27, 3-4).

În Vechiul Testament, omul este privit ca o ființă muritoare, viața lui îndelungată fiind un dar al Înțelepciunii personificate, adică al lui Dumnezeu. În acest sens, în cartea *Pildelor lui Solomon* citim: *„În dreapta ei stau zilele îndelungate și anii vieții; în stânga ei stau bogăția și slava; din gura ei se rostește dreptatea, ea legea și mila pe limbă le poartă"* (Pilde 3, 16). Referindu-se la acest text, Sfântul Maxim Mărturisitorul, gândindu-L pe Dumnezeu ca vistiernic al înțelepciunii divine, crede că în dreapta Lui stau „cei ce au primit cunoștința imaterială a celor inteligibile, liberă de închipuirile sensibile", iar de-a stânga, „cei ce au dobândit contemplația naturală prin duh, împreună cu înțelegerea cucernică a judecăților"[1].

Scrierile Vechiul Testament îl prezintă, de asemenea, pe Domnul Dumnezeu ca fiind „Cel viu". Această calitate îl deosebește pe Iahve de toți idolii și atestă nu numai propria lui energie ființială, ci și puterea Lui creatoare și activitatea providențială. În acest sens, Proorocul Ieremia este explicit: *„Domnul însă este Dumnezeu adevărat, Dumnezeul cel viu și Împăratul cel veșnic; când El Se mânie, pământul se clatină, neamurile nu-I pot suferi urgia"* (Ier. 10.10). La fel, Iosua îl conștientizează pe popor de relația lui cu un Dumnezeu viu, total diferit de idolii neamurilor cu care ei intrau în contact: *„Întru aceasta veți cunoaște că-ntru voi se află Dumnezeu-Cel-Viu și că El va nimici de dinaintea voastră pe Canaanean și pe Heteu și pe Ferezeu și pe Heveu și pe Amoreu și pe Ghergheseu și pe Iebuseu"* (Ios. 3, 10).

Iahve este sursa și susținătorul vieții, Cel care dă suflare omului și îl conduce pe calea vieții, Cel ce vindecă, dar și Cel care rănește: *„Vedeți, vedeți, că Eu sunt și că-n afară de Mine nu este un alt Dumnezeu; Eu voi ucide și voi face viu, Eu voi răni și voi vindeca și nu-i nimeni care să vă scoată din mâinile Mele"* (Deut. 32, 39).

Așadar, viața omului este în legătură directă cu viața lui Dumnezeu, dependentă de Acesta, pentru că dacă *„Și-ar lua înapoi duhul și suflarea, tot ce este carne ar pieri deodată, și omul s-ar întoarce în țărână"* (Iov 34, 14).

[1] Cf. *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Ediție jubiliară, Versiune adnotată, redactată și diortosită de Bartolomeu V. Anania, București, 2001, nota c, p. 792.

2. Iisus - izvor al vieții, în mărturii directe și indirecte

O primă mărturie despre Iisus ca fiind izvor al vieții este dată de Evanghelia după Ioan, în chiar primul capitol, unde Evanghelistul Îl prezintă ca Logos creator a toate. Iată mărturia sa: *„Toate printr-Însul s-au făcut* (πάντα δι᾽ αὐτοῦ ἐγένετο) *și fără El nimic nu s-a făcut din ceea ce s-a făcut. Viață era într-Însul, și viața era lumina oamenilor"* (In. 1, 3-4). Expresia πάντα nu înseamnă numai oamenii, ci toate cele create, însuflețite și neînsuflețite: îngeri, animale, plante, astre cerești ș.a.

Acțiunea creatoare a lui Iisus este explicată în versetul 4: *„Viață era într-Însul* (Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν), *și viața era lumina oamenilor* (ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων)". Ceea ce apare interesant în text este cuvântul „Viață". Întrebarea care se pune este: De ce Ioan, vorbind despre acțiunea creatoare a Logosului, introduce termenul „viață" abia acum, primele trei versete ale Prologului neavându-l? Răspunsul este: Pentru că până aici Evanghelistul a fost preocupat de stabilirea relației Logosului cu eternitatea, cu timpul, Cuvântul participând nemijlocit la nașterea timpului prin actul creației, dar El era și rămâne anterior acesteia. Vorbind, acum, despre creație, autorul Evangheliei ține să precizeze că Logosul nu e doar creatorul unei lumi amorfe, inanimate, ci și al celei vii, adică al creației înțelese în plenitudinea ei.

Iisus Hristos „Pantocrator". Icoană atribuită lui Akotantos, a fost pictată pe lemn la Constantinopol în al doilea sfert al secolului al XV-lea d.Hr., în prezent este expusă la Muzeul Pușkin din Moscova.

Pe de altă parte, observăm că termenul „viață" apare în prima parte a textului nearticulat. Evanghelistul nu face acest lucru întâmplător. Astfel, substantivul ζωὴ, apărând nearticulat, nu particularizează Logosul printr-un nou atribut, ci exprimă înainte de toate, esența ființei Logosului, care este viață, adică un Dumnezeu viu, sensibil în raport cu creația Sa, și nu inert, distant de tot ceea ce este viu, ci implicat în existența creată prin însăși definiția ființei Sale.

Explicația își găsește sensul și în construcția gramaticală a Evanghelistului care folosește verbul „a fi" la trecut, și nu la prezent: „Viață *era* - ζωὴ ἦν". Ceea ce voia el să exprime este faptul că Iisus a întruchipat viața, având-o în Sine, deja din veșnicie, în calitatea lui de Dumnezeu adevărat (καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος). Acum, la creație, El o transmite și ființelor create.[2] Aceasta înseamnă că toate Îl au întru totul pe El ca și Creator, de nimeni fiind creat și de nimic depinzând ca Dumnezeu.

Așadar, viața în plenitudinea ei a venit prin Iisus Hristos, ca izvor al ei și pe care o are, în această calitate, în Sine Însuși. Viață în Sine însuși nu are decât Cel ce nu sfârșește niciodată de a fi.[3] Viața în sine o are numai Cel nemuritor prin Sine. Și acesta este numai Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat. Sensul textului este cât se poate de clar: fără Iisus nu a luat ființă nimic din cele create și nu poate fi nimic conceput fără El în întreaga creație.

Ceea ce este valabil despre creație, Iisus va spune mai târziu despre mântuirea omului, pe care tot El o va realiza. Iată ce afirmă: *„Nimeni nu vine la Tatăl decât prin Mine"* (In. 14, 6). Prin aceste cuvinte, Iisus nu exprimă nimic altceva despre mântuire decât că, atât creația primă, adică a omului, și a tot ceea ce există, cât și a doua creație, mântuirea lui, și, implicit prin ea, înnoirea întregului Univers, se datorează tot acțiunii Lui creatoare.

Așadar, *creația și istoria lumii se întâlnesc și se desăvârșesc complet doar în persoana lui Iisus Hristos*, sensul ultim al întregii existențe, văzută și nevăzută, spirituală și materială.

Potrivit Apostolului Pavel, eternitatea în care taina lui Dumnezeu era ascunsă (cf. Rom. 16, 25), adică aspectul universal al actului mântuitor realizat de Iisus Hristos prin jertfa Crucii și reflectat în unirea dintre cele două lumi, iudaică și păgână, s-a arătat prin venirea Sa printre noi. Acesta, întrupându-Se, a nimicit moartea în actul crucii și în biruința învierii, și a adus la lumină, pentru toți oamenii, viața nemuritoare și nestricăcioasă.

Scriindu-i lui Timotei despre toate acestea, Apostolul îi face cunoscut faptul că, prin vestirea Evangheliei, permanent i se aduce omului la cunoștință că nemurirea îi este la îndemână prin viața care i s-a dat în dar. Iată cuvintele Apostolului care întruchipează chiar greutatea unui imperativ pentru orice creștin, cu atât mai mult pentru un misionar, precum era Timotei: *„...fii părtaș la suferință pentru Evanghelie, potrivit puterii lui Dumnezeu Care ne-a mântuit și ne-a chemat cu chemare sfântă, nu după faptele noastre, ci potrivit planului Său și harului dat nouă întru Hristos Iisus mai înainte de timpurile veșnice, dar care acum s-a vădit prin arătarea Mântuitorului nostru Hristos Iisus, Cel ce a nimicit moartea și* ***a adus la lumină viața și nemurirea*** (φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν), ***prin Evanghelia*** (διὰ τοῦ εὐαγγελίου) *pentru care am fost eu pus propovăduitor și apostol și învățător al neamurilor"* (2 Tim. 1, 8-11). Evanghelia lui Iisus ne face, așadar, cunoscut atât izvorul vieții cât și calitatea acesteia caracterizată de nemurirea venită din sursa ei dumnezeiască.

Sfântul Ioan, în prima sa Epistolă sobornicească, prelungindu-și ideea din Prologul Evangheliei sale despre Logosul creator, îl prezintă pe Iisus Hristos întrupat ca fiind o realitate tangibilă a istoriei și căreia el însuși i-a fost martor ocular. Astfel, el definește direct, concret, Cuvântul vieții ca fiind subiectul propovăduirii sale: *„Ceea ce era de la început, ceea ce noi am auzit, ceea ce cu ochii noștri am văzut, ceea ce am privit și ceea ce mâinile noastre au pipăit despre Cuvântul Vieții vă vestim și vouă... pentru ca și voi să aveți părtășie cu noi"* (1 In. 1, 1-3). Mesajul lui avea, așadar, baza solidă, palpabilă a realității istorice experiată personal și comunitar, adică ceea ce ei, Apostolii, au văzut, au auzit și au atins.

Cât privește sensul exact al expresiei „Cuvântul vieții" trebuie să spunem că accentul cade, în principal, pe cuvântul „viață", realitate întrupată și personificată în Logosul dătător de putere vivificatoare.

Exprimarea autorului Epistolei este cât se poate de clară în acest sens: *„... și* ***viața s-a arătat****, și noi am văzut-o și mărturisim, și vă vestim* ***viața de veci*** *care la Tatăl era și care nouă ni s-a arătat"* (1 In. 1, 2).

Expresia „viață" apare aici de două ori: prima dată ca personificată în Logosul întrupat, ca realitate a istoriei – „Viața s-a arătat", iar a doua oară apare cu sensul de efect și obiectiv al lucrării Sale mântuitoare, și anume oferirea „vieții de veci" creaturii Sale. Cu acest alt doilea înțeles, expresia „viața de veci" apare și ca subiect al propovăduirii apostolice - *vă vestim* ***viața de veci***! Logosul apare, așadar, în viziunea Evanghelistului Ioan, ca sălaș și izvor al vieții.

Așadar, în limbajul ioaneic, cuvântul „viață", folosit de 36 de ori[4], nu înseamnă niciodată mod de existență biologică, ci viața reală, viața adevărată, modalitatea omului de a exista în Dumnezeu, pe de o parte, iar pe de altă parte cuvântul „viață" apare și cu sensul de realitate personificată și identificată cu izvorul ei, Logosul întrupat.

Cu această idee și încheie, de altfel, Ioan, prima sa epistolă sobornicească: *„Dar știm că Fiul lui Dumnezeu a venit și ne-a dat nouă pricepere, ca să-L cunoaștem pe Dumnezeul-Cel-Adevărat; și noi suntem în Cel-Adevărat, în Fiul Său Iisus Hristos. Acesta este Dumnezeul-Cel-Adevărat și viața veșnică"* (1 In. 5, 20).

Ca o concluzie finală, la cele exprimate până aici, putem să spunem că ancorarea noastră în Dumnezeu este atât temporară cât și veșnică, fiind definită de legătura cu „viața" personificată în Cuvântul întrupat în istorie, dar și în efectul acestei întrupări, darul oferit creaturii, viața de veci, care-l face pe om nemuritor.

[2] Vezi și Gerhard Maier, *Evanghelia după Ioan* (Comentariu Biblic, vol. 6-7), Ed. "Lumina lumii", Oradea, 1999, p. 21.

[3] Cf. Sf. Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, PSB 41, București, 2000, p. 62, nota 103.

[4] Cf. *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Ediție jubiliară, Versiune adnotată, redactată și diortosită de Bartolomeu V. Anania, p. 1556.

Aniversarea a 70 de ani de învățământ teologic preuniversitar la Cluj-Napoca

Pr. lect. univ. dr. Liviu Vidican-Manci

În august 1952 se lua o decizie fermă, dură și greu de acceptat de către Biserica Ortodoxă Română, anume, închiderea Academiei Teologice din Cluj-Napoca. În aceeași lună, pe 21 august 1952, prin decizia Ministrului Cultelor nr. 12.152, se înființa Școala de Cântăreți Bisericești. Școala avea o durată de 3 ani și se studiau materii teologice ca Vechiul și Noul Testament, Catehismul și Morala, Exegeza, Istoria Bisericească Universală, Istoria Bisericii Ortodoxe Române, Explicarea Evangheliilor și a Apostolului, Omiletică și Catehetică, Noțiuni de Psihologie și Filosofie, Noțiuni de Contabilitate, Administrație, Constituția și Legile României, Muzică bisericească psaltică și lineară, Tipic, Liturgică, Ansamblu, Limba și literatura română, rusă și franceză[1]. Iar pentru Seminariile cu secții monahale erau prevăzute: pictură, sculptură, ceramică, noțiuni de artă decorativă, sport. Pe parcurs, așa cum bine știm, s-au adăugat încă doi ani de studiu, Școala de Cântăreți a fost transformată în Seminar cu patru, respectiv cinci ani de studiu. Din acel în, până în 1992, școlile Bisericii, implicit Seminarul nostru, nu au mai fost susținute și finanțate de Ministerul Educației, ci exclusiv de Biserică.

În cele patru decenii de comunism, Biserica a școlarizat la Seminarul de la Cluj un număr mic de elevi, raportat la ce avea să se întâmple după 1989. Condițiile economice post-belice, regimul politic extrem de ostil, societatea refractară și concurența neloială din școlile publice, unde educația marxist-leninistă nu se sfia să propovăduiască ateismul, făceau din Seminar o școală neatractivă sau mai bine zis cvasi-interzisă. Cu toate acestea, încă o dată, dacă mai era nevoie, Dumnezeu a biruit prin răbdarea și consecvența celor însărcinați să conducă destinele acestei școli.

[1] Alexandru Moraru, *Seminarul Teologic Liceal Ortodox din Cluj-Napoca (1952-1997)*, PUC, 1997, pp. 19-21.

Îi pomenim aici pe cucernicii părinți directori: Arhid. Prof. Dr. Ioan Zăgrean (1952-1960, martie-septembrie 1964), Pr. Prof. Vasile T. Băltan (1960-1964), Pr. Prof. Ioan Pop (1964-1971), Arhid. Prof. Ioan T. Brie (1971-1980), Pr. Prof. Constantin Bradea (1980 - 18 ianuarie 1990)[2]. Pe umerii acestor distinși profesori, cu binecuvântarea celor doi episcopi de vrednică pomenire Nicolae Colan și Teofil Herineanu, a stat responsabilitatea de a oferi parohiilor seminariști vrednici să îmbrace haina preoțească.

După 1990 lucrurile s-au schimbat, la Cluj-Napoca a fost reînviată Academia Teologică, astăzi Facultatea de Teologie Ortodoxă, iar Seminarul a dobândit statut de Liceu, absolvenții lui fiind acceptați în sistemul educațional de stat, la finalul studiilor fiind bacalaureați. Primul deceniu a fost unul de euforie teologică, am putea spune, în țară fiind înființate zeci de Seminarii, iar numărul absolvenților ajungând la ordinul miilor. Totuși, după 2004, când s-au produs modificări dramatice în curriculumul național destinat Seminariilor, eliminarea anul V de studiu, respectiv aducerea materiilor teologice la nivelul celor laice, ca număr de ore, pregătirea elevilor nu a mai fost posibilă la același nivel calitativ ca în anii 90, sarcina pregătirii teologice de înaltă calitate revenind Facultăților de Teologie.

La Cluj-Napoca, grație binecuvântării de a fi avut și de a avea Arhipăstori înțelepți, s-au luat decizii care au făcut ca școala să nu piardă calitatea actului educațional, aspect reflectat anual în rezultatele la Bacalaureat. Procesul de dezvoltare demarat în anul 2012 a făcut ca istoricul Seminar Teologic Ortodox să fie adus la nivel de Colegiu Ortodox, în acest moment singular în peisajul teologic preuniversitar. Rezultatele excepționale de la nivel de Bacalaureat plasează clasa de teologie în topul școlilor teologice din Patriarhia Română. Desigur, pe lângă înțelepciunea Întâistătătorilor noștri, a fost nevoie de efortul concertat al echipei de profesori. Calitatea profesională a acestora face ca absolvenții noștri să poată accede nu numai spre Facultatea de Teologie, ci și spre alte Facultăți ce se deschid spre tinerii absolvenți ca: Medicina, Dreptul, Literele, FSEGA, Business, Istorie, Filosofie, Limbi clasice și chiar Facultăți din cadrul Politehnicii.

[2] Alexandru Moraru, *Seminarul Teologic Liceal Ortodox din Cluj-Napoca (1952-1997)*, PUC, 1997, pp. 235, 242-243, 253, 257, 260.

Seminarul Teologic, din cauza curriculumului național, nu se mai poate concentra pe formarea de preoți, ci pune bazele sau, mai bine spus, introduce tinerii seminariști în fascinanta lume a teologiei ortodoxe. Dacă înainte de 1989 era suficient Seminarul pentru a ajunge într-o parohie, acum e imperios să se urmeze și cursurile Facultății de Teologie. Majoritatea absolvenților noștri urmează această cale, chiar dacă în paralel studiază și alte domenii.

La șapte decenii de învățământ teologic preuniversitar, Îi aducem lui Dumnezeu mulțumire, slavă și cinste, pentru ocrotirea oferită elevilor și profesorilor. Teologia nu e o disciplină de tinerețe, ci o disciplină de toată viața. De aceea, dacă primele cărămizi se pun în familie, următoarele se pun în Seminar, apoi în Facultate și se desăvârșește edificiul teologic, prin efort personal, pe tot parcursul vieții. Inspirându-ne din cuvintele episcopului Kallistos Ware, care spunea că la întrebarea *dacă ești mântuit* cel mai potrivit răspuns este *nu sunt mântuit, dar sunt pe calea mântuirii*, zicem și noi despre cel ce studiază într-un Seminar Teologic, că la întrebarea *dacă este teolog* răspunsul potrivit ar fi: *nu sunt teolog, dar sunt pe cale de a deveni teolog*.

„La mulți ani!" tuturor seminariștilor și absolvenților de seminar, tuturor dascălilor ce se jertfesc și s-au jertfit cu drag pentru teologie în Seminarul Teologic Ortodox din Cluj-Napoca.

Gânduri despre școală, la ceas aniversar

Pr. prof. dr. Ciprian Chereches

Scopul Bisericii este să producă sfinte moaște. Nu există alt scop al Bisericii pentru că în sfintele moaște e cuprins întregul edificiu dogmatic al Bisericii[1]. Afirmația părintelui Ioannis Romanidis pare desprinsă dintr-o altă epocă, dintr-o perioadă în care Biserica își descoperă vocația istorică și socială, încercând să se adapteze constant exigențelor misionare impuse de societatea contemporană. Dar, într-adevăr, în măsura în care sfintele moaște sunt dovada incontestabilă a sfințeniei, iar sfințenia este expresia lucrării vii a Duhului Sfânt în lume, existența moaștelor este proba necesară a autenticității Bisericii și a veridicității mesajului său.

Succesul Bisericii constă în măsura în care îl sfințește pe om[2]. Dimensiunea pedagogică a Bisericii trebuie să vizeze astfel *producerea moaștelor* sau a sfințeniei. Întregul demers pedagogic al Bisericii are ca scop deprinderea oamenilor cu meșteșugul de a deveni sfinți. Cu alte cuvinte este un proces de învățare a curățirii, iluminării și îndumnezeirii.

Activitatea didactică desfășurată în Biserică se subscria acestui scop. Ea este inițiată prin lucrarea de trimitere de către Tatăl a Fiului lui Dumnezeu la propovăduire (Ioan 20, 21). Hristos este primul ucenic și dascăl al îndumnezeirii, Primul Care primește Dumnezeirea și care îi învață mai apoi pe ucenicii Săi, din ceea ce a primit, îndumnezeirea *(Iisus S-a suit în templu și învăța. Și iudeii se mirau zicând: Cum știe Acesta carte fără să fi învățat? Deci le-a răspuns Iisus și a zis: Învățătura Mea nu este a Mea, ci a Celui ce M-a trimis. De vrea cineva să facă voia Lui, va cunoaște despre învățătura aceasta dacă este de la Dumnezeu sau dacă Eu vorbesc de la Mine Însumi, In. 7, 14-18).*

[1] Ierotheos Mitropolitul Nafpaktosului, *Dogmatica Empirică după învățăturile prin viu grai ale Părintelui Ioannis Romanidis*, vol II, Ed. Doxologia, 2017, p. 316.
[2] *Ibidem*, p. 314.

Ulterior, activitatea misionară a sfinților apostoli se subscrie și ea acestei paradigme a învățării meșteșugului curățirii, iluminării și îndumnezeirii. Sfinții apostoli erau oameni îndumnezeiți (prin vederea, în Duhul Sfânt pogorât la Cincizecime, a lui Hristos înviat), care prin propovăduire nu doreau să transmită o simplă doctrină, ci încercau să îi învețe și pe ceilalți cum să acceadă la această stare. Altfel spus, propovăduirea apostolică viza convertirea, pentru ca în virtutea ei oamenii să înceapă procesul de curățire, iluminare, îndumnezeire.

Ulterior, primele forme instituționalizate ale învățământului în Biserică se subscriu aceluiași obiectiv misionar, îndumnezeirea omului. Instituția catehumenatului apare spontan în Biserică, în virtutea necesității instruirii celor care voiau să devină mădulare ale Trupului mistic al lui Hristos. Obiectivul acestui învățământ nu era cu siguranță acela al transmiterii unei doctrine sub forma sa scolastică, ci transmiterea unei doctrine doar ca suport al înțelegerii metodei de trecere prin etapa curățirii de patimi, pentru a se putea apropia de Sfântul Botez ca moment al intrării în starea iluminării pe care o aduce lucrarea Duhului Sfânt împărtășit prin Sfintele Taine în om. De altfel, aceste școli catehetice, se vor fi organizat în mare măsură după modelul vechilor școli filosofice ale antichității, în care nu doctrina în sine era obiectul predat, ci tipul de viață pe care această doctrină îl fundamenta, tip de viață probat anterior în mod obligatoriu de maestru și transmis de către acesta ucenicilor în vederea dobândirii fericirii (Filozoful e un om care leagă într-un singur elan căutarea unei vieți morale desăvârșite de căutarea înțelepciunii divine[3]). Prin urmare școlile catehetice, în prima lor formă, nu erau școli doctrinare, ci școli în care cei ce aveau deja experiența îndumnezeirii predau novicilor tainele etapei curățirii. Pentru ei se citeau în special din evangheliile sinoptice, *care erau manuale catehetice pentru catehumenii aflați pe treapta curățirii*[4], vorbind în special despre dezrobirea de diavol prin dezrădăcinarea patimilor. Trecerea prin această etapă a catehumenatului, era trecerea prin etapa curățirii, fiind încununată cu Botezul ca început al iluminării. Prin urmare, *„fiecare sfânt al Bisericii este triumful credinței asupra puterilor diavolului"*[5].

[3] Ieromonah Gabriel Bunge, *Părintele duhovnicesc și gnoza creștină după avva Evagrie Ponticul*, Ed. Deisis, Sibiu, 2000, p. 14.
[4] Ierotheos Mitropolitul Nafpaktosului, *Dogmatica Empirică după învățăturile prin viu grai ale Părintelui Ioannis Romanidis*, vol II, Ed. Doxologia, 2017, p. 339.

Specific paradigmei didactice a Bisericii este așadar transmiterea de către un părinte îndumnezeit către ucenici a căii de dobândire a îndumnezeirii. *„Cei îndumnezeiți își transmit experiența prin viu grai sau în scris fiilor lor duhovnicești, pentru a-i călăuzi către trăirea aceleași experiențe. Acesta este miezul tradiției ortodoxe"*[6]. *Un adevăr elementar, cunoscut de către antici, dar ignorat în mare măsură de către moderni și contemporani e acela că viața spirituală e un îndelungat proces de formare în comuniune cu un model spiritual*[7]. Centrul metodologiei didactice eclesiale îl reprezintă prin urmare instituția „părintelui duhovnicesc". Ea este expresia autenticității lucrării harului în propovăduirea Bisericii (*paternitatea duhovnicească e una din harismele Duhului Sfânt, acordată numai în interiorul misterului Bisericii*)[8], iar *Părintele duhovnicesc e expresia Bisericii ca eveniment, nu ca instituție*[9]. Prezența părintelui duhovnicesc este și chezășia situării activității didactice a Bisericii în dimensiunea succesiunii apostolice (*Esența succesiunii apostolice și a tradiției apostolice este faptul că Părinte duhovnicesc nu poate fi făcut cineva, decât de un alt părinte duhovnicesc)*[10].

În prezent școala teologică, în sânul Bisericii, își revendică paternitatea autentic patristică, printr-un exercițiu de memorie și cinstire a preoților profesori care au fundamentat învățământul teologic prin martiriul mărturisirii care garantează calitatea lor de reali „părinți duhovnicești" – dascăli ai îndumnezeirii. Propusa canonizare a unor profund mărturisitori profesori, precum Pr. Liviu Galaction Munteanu, sau evlavia filială față de părinți mărturisitori, precum Pr. Ioan Bunea, ne garantează faptul că suntem în paradigma didactică autentic eclesială a ucenicirii pe calea îndumnezeirii.

[5] *Ibidem*, p. 315.
[6] Ierotheos Mitropolitul Nafpaktosului, *Dogmatica Empirică după învățăturile prin viu grai ale Părintelui Ioannis Romanidis*, vol I, Ed. Doxologia, 2014, p. 204.
[7] Irene Hausherr, *Paternitatea și îndrumarea duhovnicească în Răsăritul Creștin*, Ed. Deisis, Sibiu, 1999, p. 36.
[8] *Ibidem*, p. 47.
[9] Kallistos Ware *apud* Ieromonah Gabriel Bunge, *op.cit.*, p. 16.
[10] Ierotheos Mitropolitul Nafpaktosului, *Dogmatica Empirică după învățăturile prin viu grai ale Părintelui Ioannis Romanidis*, vol I, Ed. Doxologia, 2014, p p. 242

Arhidiaconul Ioan Brie, Dascăl de Cântări Bisericești

Pr. prof. dr. Petru Stanciu

Personalitatea complexă a Părintelui Ioan Brie se regăsește în numeroase preocupări nobile, între care o identificăm fără prea mult efort pe aceea de Dascăl de Cântări Bisericești.

Am putea să accesăm doar două cărți de referință[1] pentru a ne susține afirmația. Dar să spicuim câteva date biografice de referință: s-a născut în satul Dol, comuna Zimbor, județul Sălaj, la data de 23 octombrie 1919, din părinții Teodor și Veronica, țărani agricultori.

Școala primară o urmează în satul natal (1926-1930), continuându-și pregătirea la Școala Normală de Învățători din Cluj-Napoca (1932-1940), iar prin examene de diferență devine absolvent și al Liceului „Gheorghe Barițiu" (1945). Studiază Teologia (1940-1944) și Academia de Muzică și Artă Dramatică din Cluj, Secția profesor de muzică și studii de compoziție, dirijat simfonic și vioară (1943-1947). De menționat că studiile muzicale le-a început la Conservatorul maghiar, în anul 1943 (vioară, armonie, orchestră, canto) și le-a finalizat după sfârșitul războiului, în anul 1947, la instituția menționată mai sus[2]. Tot în această perioadă urmează cursurile Seminarului Pedagogic Universitar – Cluj[3]. Prin urmare, pregătirea de cultură generală și cea de specialitate îi vor conferi tânărului Ioan Brie premisele unei cariere foarte diversificate.

Enumerăm în cele ce urmează, parcursul misionar-pastoral și cultural al părintelui Brie: cântăreț bisericesc la Catedrala Episcopiei (pe atunci) 1943-1945; profesor al Școlii de Cântăreți Bisericești 1945-1948 și, în același timp, între 1945-1946, profesor de muzică la Liceul Ortodox Român; asistent onorific la Academia de Muzică și Artă Dramatică, la Catedra de Folclor (1949-1950), conferențiar la Institutul Teologic Ortodox - Catedra Muzică Bisericească și Ritual (1950-1952); profesor de Muzică Bisericească la Seminarul Teologic Ortodox (1952-1985, perioadă în care a notat 350 de colinde de la elevii seminariști) și director al acestei instituții (1971-1980); dirijor al Corului Catedralei Ortodoxe pe o perioadă de șase decenii, fără întrerupere. Toate aceste activități le-a desfășurat în orașul Cluj-Napoca.

În paralel, a organizat și a instruit coruri bisericești și laice la Câmpia-Turzii (1957), Gherla (1963), la Chinteni (1965-1968, cor alcătuit din tineri români și maghiari), la Susenii Bârgăului, județul Bistrița-Năsăud, dar și în Cluj-Napoca, în cartierele Grigorescu, Gheorgheni și Mănăștur.

După pensionare, conduce ca titular Corul Mitropoliei. Este solicitat să predea în calitate de profesor la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca (1991), la Facultatea de Teologie a Universității din Oradea (1992-1994), dar și la Academia de Muzică „Gheorghe Dima", Cursul de Imnologie din cadrul Secției de Muzică Religioasă(1992-1997).

O altă latură a preocupărilor sale, în calitate de Dascăl de Cântări Bisericești, este cea care vizează aspectele teoretice, concretizată în studii sau lucrări de pedagogie, metodica predării, estetică muzicală, susținute în diferite împrejurări, în cadrul învățământului teologic. Tematica acestor lucrări este foarte variată, ca de exemplu: „Cântarea corală în Biserica Ortodoxă Română"; „Recitativul liturgic"; „Considerații generale privind muzica noastră bisericească în perspectiva uniformizării acesteia"; „Aplicarea practică în muzica bisericească"; „Introducere la *Bazul teoretic și practic* a lui Anton Pann" - transcriere din grafia chirilică - ș.a.

De asemenea a tipărit 38 de lucrări de muzică religioasă între anii 1971-2002. Acestea au următorul conținut: armonizări, prelucrări și compoziții personale pentru cor pe 2 și 3 voci egale, pentru cor mixt, precum și culegeri de colinde, cântările Sfintei Liturghii și alte cântări religioase la o singură voce.

În încheierea acestei succinte prezentări enumerăm câteva dintre lucrările alcătuite pentru elevii Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca: Liturghia psaltică - cor pe 3 voci egale - după diferiți autori (1971); Cântări la Cununie și Cântări Funebre la 3 voci egale (1979); Cântările Sfintei Liturghii și alte cântări religioase pe 3 voci egale (1980); 73 de Colinde pe 3 voci egale (1981); Cântări la Serviciile religioase, la unison (1987); 20 de Cântări religioase pe 3 voci egale (1998); Culegere de Coruri patriotice și populare pe 3 voci egale, după diferiți autori (1975).

Culegerea *Cântări la Cununie și Cântări la Înmormântare* a fost reeditată ca ediție revăzută, adăugită, îngrijită, prefațată și cu un suport audio de Preot Profesor Petru Stanciu, în anul 2015.

[1] Viorel Cosma, *Muzicieni din România, Lexicon bio-bibliografic*, Vol. I (A-C), Editura Muzicală, București, 1989, p. 216, și Gheorghe C. Ionescu, *Muzica Bizantină în România, Dicționar Cronologic*, Editura Sagittarius, 2003, p. 443.

[2] Cf. *Date autobiografice*, manuscris dactilografiat, p. 1.

[3] *Ibidem*, p. 2.

Laudatio

Arhid. dr. Daniel Frumos

Muzica bisericească a fost, este și va rămâne o parte importantă a învățământului teologic ortodox. Pe altarul ei au ars ca o candelă melozi și imnografi, psalți, muzicieni și teologi, compozitori și cântăreți. Munca lor a fost susținută de ierarhi de seamă care, ascultând de îndemnul Sfântului Apostol Pavel adresat colosenilor „Cântați în inimile voastre lui Dumnezeu, mulțumindu-I, în psalmi, în laude și în cântări duhovnicești"(Col. 3, 16), au înțeles importanța studierii cântului bisericesc pentru înfrumusețarea cultului divin public al Bisericii și spre folosul credincioșilor.

Acum, când se împlinesc 70 de ani de la înființarea Școlii de cântăreți bisericești[1], transformată mai apoi în Școala de cântăreți bisericești și Seminar teologic[2], se cuvine să-i gratulăm pe cei care, conlucrând cu Duhul Sfânt, „au unit dogmele cu plăcerea cântatului, ca, odată cu dulceața melodiei să primim pe nesimțite și folosul cuvintelor de învățătură"[3], pe dascălii catedrei de Muzică bisericească ai învățământului teologic liceal clujean. Urmași vrednici ai pionierilor muzicii bisericești din inima Ardealului precum Gheorghe Dima, Augustin Bena sau Vasile Petrașcu, părintele arhidiacon Ioan Brie, părintele Vasile Stanciu sau părintele Petru Stanciu au format generații de preoți, cântăreți sau teologi și „au păstrat cu sfințenie ceea ce au primit de la înaintașii lor, muzica bisericească de tradiție bizantină din Ardeal, așa cum a notat-o părintele Dimitrie Cunțanu și care a devenit reprezentativă pentru partea aceasta de țară"[4].

Primul dascăl care a predat Muzica bisericească la instituția mai sus amintită a fost părintele Arhidiacon Ioan Brie. Profesor, compozitor și dirijor, părintele Ioan Brie și-a dedicat întreaga viață cântului bisericesc. Absolvent al Academiei Teologice din Cluj, promoția 1940-1944, unde l-a avut profesor pe Vasile Petrașcu, și al Academiei de Muzică și Artă dramatică din aceeași urbe, între anii 1943-1947, părintele a desfășurat o activitate didactică rodnică și îndelungată: 33 de ani la catedră, din 1952 până la pensionare, în anul 1985[5]. A fost, pentru o perioadă, director al Seminarului și, pentru mai bine de șase decenii, a dirijat cu măiestrie Corul catedralei clujene, între anii 1946-2006, înfrumusețând duminică de duminică slujbele religioase. A trecut la cele veșnice în anul 2010, la vârsta de 91 de ani.

Urmașul părintelui Brie, atât la catedra de Muzică bisericească a Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, cât și la conducerea Corului Catedralei, a fost părintele Vasile Stanciu. El a urmat cursurile Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca între anii 1974-1979, ale Institutului Teologic Universitar din Sibiu între 1979-1983, cursurile de doctorat la Institutul Teologic din București între 1983-1986, încununate cu susținerea în anul 1995 a lucrării de doctorat cu titlul „Muzica bisericească ortodoxă din Transilvania" la disciplina Muzică bisericească și Ritual, sub îndrumarea părintelui profesor Nicu Moldoveanu. Între anii 2009-2012 a urmat cursurile Academiei de muzică „Gheorghe Dima" din Cluj-Napoca, secția Pedagogie muzicală. Și-a început activitatea didactică la catedra de muzică a Seminarului Teologic în anul 1986, unde a predat până în anul 1992, când s-a transferat ca asistent titular la reînființatul Institut Teologic Universitar din Cluj-Napoca, mai apoi transformat în Facultate de Teologie, parcurgând toate gradele universitare până la cel de profesor și îndrumător de doctorat. Părintele Vasile Stanciu desfășoară o bogată activitate academică de cercetare, didactică, componistică și dirijorală. Numeroasele studii, cărți, compoziții și concerte susținute cu Corul Seminarului Teologic, Corul Catedralei Mitropolitane, Corul Facultății de Teologie sau Corul de cameră „Psalmodia Transylvanica" sunt mărturia vie a muncii și a abnegației de care părintele dă dovadă.

Din anul 1992, catedra de muzică a Seminarului Teologic a fost ocupată de părintele Petru Stanciu, absolvent al Liceului de muzică și arte plastice din Baia-Mare, promoția 1980, al Institutului Teologic de grad Universitar de la Sibiu în anul 1987 și al Academiei de muzică „Gheorghe Dima" din Cluj-Napoca în anul 1995. Studiile de doctorat le-a urmat la Academia Națională de Muzică din București între anii 1998-2004, obținând titlul de Doctor în muzică cu lucrarea „Cultura muzicală de tradiție bizantină în centrul Transilvaniei sec. XVIII-XIX, sub îndrumarea părintelui arhidiacon Sebastian Barbu-Bucur, în anul 2004. Pe parcursul celor 30 de ani de activitate didactică de până acum, părintele Petru Stanciu a inițiat, îndrumat și format mai multe generații de elevi atât la clasă, cât și la Corul Seminarului pe care îl conduce și cu care a obținut numeroase premii și distincții la olimpiadele școlare sau la concursurile de specialitate la care a participat.

Părintele Petru Stanciu a împărțit catedra de Muzică bisericească în perioada 1995-2011 cu părintele Ioan Cozma. El a absolvit Seminarul Teologic din Cluj-Napoca în anul 1992, Facultatea de Teologie în anul 1993 și Academia de muzică „Gheorghe Dima" în 1995. Din anul 2011, la catedra de Muzică bisericească este numit părintele arhidiacon Daniel Mocanu, proaspăt absolvent al studiilor de Master la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, până în anul 2021. El a absolvit Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sfântul Ioan Casian" de la Tulcea în anul 2004, Facultatea de Teologie Ortodoxă și Facultatea de Litere din Cluj-Napoca în anul 2009, Academia de Muzică „Gheorghe Dima" în anul 2017 și studiile doctorale la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, secția Muzică bisericească și Ritual, încheiate cu susținerea în anul 2016 a lucrării „Praznicul Cincizecimii - abordare liturgică și muzicală. Analiză de caz: cântări din tradiție ortodoxă românească a secolelor XIX-XXI", coordonată de părintele Vasile Stanciu. Din anul 2021, părintele Daniel Mocanu este lector la Facultatea de Teologie Ortodoxă clujeană la catedra de Muzică bisericească.

Munca, devotamentul, iscusința și talantul acestor venerabili dascăli și slujitori ai Bisericii au făcut ca muzica bisericească de tradiție bizantină din această parte de țară, greu încercată pe parcursul istoriei, și lăsată nouă ca un testament de înaintași, să nu piară, ci mai degrabă să înflorească și să crească în această prestigioasă instituție de învățământ teologic. *Vivat, crescat, floreat!*

[1] Prin Decizia nr. 12.152 din 21 august 1952, dată de către Onoratul Minister al Cultelor conf. Alexandru Moraru, *La răscruce de vremi, o viaţă de om: Nicolae Colan, Episcopul Vadului, Feleacului şi Clujului (1936-1957) după Documente, Corespondenţe, Însemnări, Relatări, Impresii*, Cluj-Napoca, 1989, p. 85.

[2] Ioan Brie, „25 de ani de la înființarea Școlii de cântăreți bisericești și Seminarului Teologic Ortodox din Cluj Napoca", *Îndrumătorul bisericesc*, Cluj Napoca, (1978), pp. 92-96.

[3] Sfântul Vasile cel Mare, *Tâlcuire duhovnicească la Psalmi*, EIBMBOR, București, 2006, pp. 7-8.

[4] Daniel Ioan Frumos, *Cultura muzicală bisericească și populară de tradiție transilvăneană din zona Ilvelor – Bistrița-Năsăud*, Renașterea, Cluj-Napoca, p. 139.

[5] Alexandru Moraru, *Învățământul Teologic Universitar Ortodox din Cluj (1924-1948)*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 1996, p. 232.

Un crâmpei din viața părintelui profesor Constantin Bradea

Pr. prof. dr. Nelu Alexandru-Hales

Anul acesta se împlinesc șaptezeci de ani de existență a învățământului teologic ortodox din urbea noastră. Cu prilejul acestui popas aniversar este bine, folosindu-mă de o expresie paulină, să ne aducem aminte de înaintașii noștri, dascăli de seamă ai acestei instituții teologice, care ni s-au făcut nouă pildă prin viața și activitatea lor. În galeria marilor dascăli pe care i-a avut Seminarul Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, se înscrie și profesorul Constantin Bradea.

Preacucernicia Sa, ajuns astăzi la venerabila vârstă de 79 de ani, a fost profesor titular în reputata școală teologică clujeană timp de două decenii (1969-1990), dintre care jumătate i-a petrecut aflându-se în fruntea acestei instituții, în calitate de director (1980 - 18 ian. 1990). Tensiunile, nesiguranța și confuzia din timpul manifestărilor populare din decembrie ´89 și de după schimbarea regimului dictatorial ceaușist i-au dat profesorului Constantin Bradea să trăiască momente umilitoare, ce au dus în cele din urmă la retragerea prematură de la catedră și de pe scena științifică a teologiei clujene. Nu știm ce-i va fi rezervat viitorul, dar, cu siguranță, cunoscându-i activitatea didactică și de cercetare de dinainte de retragere, profesorul Constantin Bradea ar mai fi avut un cuvânt important de spus pe scena teologiei ortodoxe.

În cele câteva rânduri pe care i le dedic la acest moment aniversar al școlii noastre, n-am să mă refer la activitatea domniei sale de la catedră, eu personal necunoscându-l în această ipostază, ci, lăsând această sarcină în grija prietenilor, colaboratorilor, apropiaților sau ucenicilor care l-au cunoscut mai bine, am să mă opresc asupra publicațiilor sale științifice din timpul studiilor doctorale.

Absolvent al Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, promoția 1954-1959, Constantin Bradea, după o perioadă de intensă și asiduă pregătire teologică la Institutul Teologic Universitar din Sibiu (1960-1964), devine doctorand la Institutul Teologic Universitar din București (1964-1967), aici urmând, îndeosebi, cursurile de pregătire susținute de reputatul bizantinolog Alexandru Elian. Aflat sub tutela acestuia, preocupările științifice ale tânărului doctorand se vor înscrie pe linia trasată de maestrul său. Acestea fac parte dintr-un proiect mai amplu demarat de profesorul Elian, ce trebuia să ofere o imagine amănunțită asupra interesului istoricilor români din secolele XVIII și XIX pentru istoria Bizanțului, după ce el însuși se ocupase, în introducerea volumului III („Scriptores Byzantini") al seriei *Fontes Historiae Daco-Romanae*, de prezența surselor istoriografice bizantine în scrierile unor oameni de cultură români. Astfel, fiecare doctorand de-al său trebuia să-și aleagă spre tratare un autor la alegere, urmând ca referatele cele mai bune să fie publicate în revistele bisericești mai importante. Totodată, alte teme propuse și alese spre cercetare de către doctoranzii săi trebuiau să aibă, obligatoriu, legătură cu istoria românilor, fie să reliefeze un aspect mai puțin cunoscut al istoriei bizantine.

Așadar, în această inițiativă lăudabilă și de pionierat a magistrului Al. Elian se înscriu și contribuțiile științifice ale lui Constantin Bradea din această etapă de formare profesională. El se afiliază acestui proiect cu trei studii. În cel dintâi, intitulat *Viața religioasă bizantină în opera lui Nicolae Iorga*[1], după o cercetare amănunțită a operelor marelui bizantinolog român, autorul pune în lumină aspecte inedite legate de viața religioasă bizantină așa cum au fost ele percepute și filtrate de gândirea lui Iorga. În cel de-al doilea studiu, *Cronicile grecești și situația Bisericii românești în prima jumătate a secolului al XVII-II –lea*[2], tânărul teolog amintește despre episoade mai puțin cunoscute legate de situația clerului ortodox la începutul epocii fanariote sau de vizite ale unor înalți ierarhi răsăriteni în Principatele extracarpatice odată cu momentele începuturilor fanariote. Cea de-a treia contribuție a sa, *Situația Bisericii bizantine oglindită în opera lui Georgios Sphrantes (1401-1477)*[3], îi dă prilejul autorului să facă o amplă incursiune în opera istoricului bizantin G. Sphrantes, reușind să surprindă cu acurețe realitățile religioase din ultima fază a existenței Bizanțului și de după cucerirea acestuia de către otomani.

Cercetând cu mare atenție contribuțiile lui Constantin Bradea, observăm cu ușurință amprenta pusă de mentorul Elian asupra tânărului doctorand. Deși tânăr, el dovedește multă erudiție și luciditate, toate acestea dublate de un real spirit critic. Luciditatea la care am făcut referire constă în receptarea critică a informațiilor preluate din sursele citate și în prezentarea limpede și concisă a faptelor istorice, iar afirmațiile sale se bazează pe o argumentare precisă și convingătoare. Sintetizând, putem spune că tânărul cercetător a dovedit, în studiile sale, multă competență și echilibru, arătând că stăpânește foarte bine subiectele cercetate.

Așadar, Constantin Bradea s-a înscris în galeria acelor teologi și profesori care s-au format în spiritul școlii de bizantinologie din România, ce a demarat sub influența marilor bizantinologi Demosthene Russo, Alexandru Elian și Vasile Grecu. Studiile discipolilor, chiar dacă aparent par pierdute, din varii motive, nu sunt de fapt uitate. De fiecare dată când un nou studiu dedicat influenței bizantine la Nord de Dunăre este publicat, invariabil aceste studii care se găsesc în revistele teologice își regăsesc valabilitatea. Citarea operelor părintelui profesor Constantin Bradea de către cercetătorii tineri, doctoranzi aflați la început de carieră, și nu numai, demonstrează faptul că studiile dânsului și-au găsit locul în galeria studiilor bine construite și argumentate, care au deschis nișe de cercetare.

Faptul că studiile profesorului de teologie clujean își găsesc loc în panteonul cercetării istorice noi demonstrează, dincolo de orice dubiu, că teologul și cercetătorul și-a făcut corect și onest datoria de a o servi pe Clio, fără ca timpul să impieteze asupra opiniilor, ideilor sau prezentărilor sale.

[1] Apărut în „Studii Teologice", XVIII (1966), nr. 9-10, pp. 611-621

[2] Apărut în „Biserica Ortodoxă Română", LXXXIV (1966), nr. 5-6, pp. 579-580.

[3] Apărut în „Mitropolia Ardealului", XII (1967), nr. 6-7, pp. 491-498.

Profesorul dr. Teodor Capotă

Pr. Gheorghe Braica

A mai plecat dintre noi un moț de treabă, de mare calitate intelectuală și morală, profesorul Teodor Capotă.

A plecat pe lungul drum ce duce într-un alt plan de existență, așteptat de părinții săi cărora, în viață fiind, le-a dedicat o elogioasă și sensibilă poezie, intitulat „Sunt niște moți": „Sunt niște moți de treabă părinții mei preabuni / cu tâmplele brumate de ani și suferinți; / în portul lor cel simplu lăsat de la străbuni, / ei sunt icoane vie a sfintei mele ginți. // Nicicând pe-ale lor buze n-a fulgerat porunca, / iar cugetare strâmbă nu mi-au iertat vreodată, / ziceau că-i om acela care iubește munca, iar banii nu țin locul de mamă și de tată. // M-au învățat că sunt în mine însumi rostul, / lumina și-nălțarea în brațu-mi să le caut / fiindcă pară coaptă așteaptă numai prostul / și-s amăgire dulce cântările din flaut. // Când mă întorc la dânșii, în casa cu șindrile, / mă cercetează-n taină și le ghicesc oftatul; / îmi spun că de-o să fie să nu mai aibă zile / să nu-mi fac cheltuială prea mare cu-ngropatul".

După propria sa mărturisire a învățat de la ei că în viață nu se primește nimic de durată fără muncă cinstită. I-a plăcut și a practicat munca cinstită, iar când a întâmpinat greutăți nu a cedat, ci a perseverat și a reușit să le învingă.

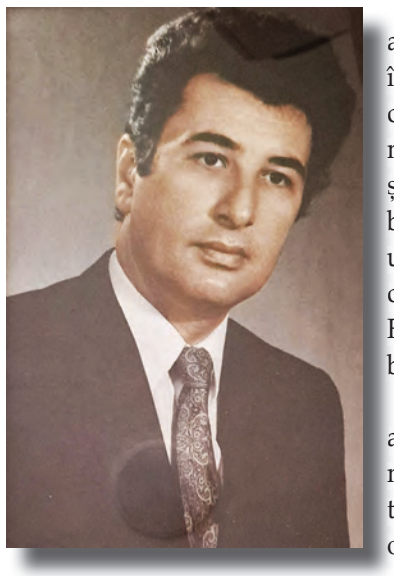

S-a născut la 18 decembrie 1946, aproape de poalele masivului Vlădeasa, în localitatea Mărgău, județul Cluj. La cinci ani și jumătate a început școala primară în satul natal. Pe parcursul școlarizării, pe lângă rezultatele foarte bune obținute la învățătură a manifestat un deosebită înclinație față de lectură, conform mărturisirii profesoarei sale Florica Abrudan, „citind toate cărțile din biblioteca școlii".

După absolvirea celor șapte clase, în anul 1959 s-a supus examenului de admitere la Liceul din Huedin. Deși rezultatul lucrărilor scrise și a notificărilor orale îi confereau dreptul de a fi admis, pentru cp numele său de familie a fost asociat cu al consăteanului său doctor Iosif Capotă, executat la 2 septembrie 1958 prin împușcare în penitenciarul Gherla, a fost respins.

Așa se face că, la 12 ani și jumătate de la absolvirea gimnaziului a luat drumul spre Școala de Arte și meserii din Arad, calificându-se ca electrician.

La scurt timp după terminarea școlii profesionale și a Liceului numărul 3 din Arad se supune examenului de admitere la universitate și devine student al Facultății de Filologie din Cluj, pe care a absolvit-o ca șef de promoție (1967-1972).

Prin repartiție ministerială a ales postul de profesor de limba și literatura română la Liceul de Artă, secția muzică, în anul 1972, unde a funcționat vreme de șase ani, între 1982-1988, și ca director general al celor trei secții: muzică, coregrafie și arte plastice.

Pe lângă activitatea la catedră s-a remarcat și prin cea științifică, obținând titlul de doctor în filologie în anul 1984, cu lucrarea „Comparația în limba română".

Presa literară a vremii (Tribuna, Steaua, Luceafărul, Flacăra etc.) au găzduit din poeziile sale, iar revistele științifice de cercetări lingvistice au publicat studii ale sale referitoare la limba română.

În toată țara sunt cunoscute cărțile sale dedicate studierii în școală a limbii și literaturii române: *Dicționar de termeni literari, Limba și literatura română pentru bacalaureat, Subiecte de examen la română, Gramatica limbii române, Dificultăți și confuzii în analiza gramaticală, Cum vorbim și scriem românește*, cărți de pregătire pentru bacalaureat și altele.

A publicat cele două volume de poezii *Alfa* și *Poezii pe de rost*, a tradus *Litania del Nome Azzuro* – antologie de poezie religioasă italiană. A fost mare iubitor și creator de rebus, publicând în revista *REBU* și *MAXIM* și *Enigmistica*. Având darul umorului fin, a fost membru al grupului Satiricon și a excelat în epigrame, primind multe premii la concursurile din țară. După anul 1989 a fost un membru activ al Societății patriotice *Vatra Românească*.

Îmbolnăvindu-se de insuficiență renală, în ultimii cincisprezece ani a fost nevoit să depindă de aparatul de hemodializă pentru a rămâne în viață și a continua activitatea literară. În urma mai multor internări prin spitale, starea sănătății sale s-a degradat și, precum flacăra unei lumânări, la 17 iulie anul curent s-a stins din viață.

Slujba de înmormântare a fost oficiată după rânduiala ortodoxă pe platoul Cimitirului Central din Cluj-Napoca, în prezența colegilor profesori și a multora din foștii săi elevi, după care mașina mortuară l-a transportat în cimitirul din localitatea Greaca, județul Sălaj.

Dumnezeu să-l așeze cu drepții întru Împărăția Sa!

† Benedict Bistrițeanul
EPISCOP-VICAR AL ARHIEPISCOPIEI VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

Octombrie 2022

1 octombrie: De sărbătoarea Acoperământul Maicii Domnului slujește Sfânta Liturghie, în sobor de preoți și diaconi, la Mănăstirea Florești din Protopopiatul Cluj II, cu ocazia hramului. Rostește cuvântul de învățătură intitulat: „Maica Domnului, icoană a omului rugător". Este însoțit de PC Pr. Alexandru Ciui, Protopop de Cluj II.

2 octombrie: În Duminica a XIX-a după Rusalii săvârșește Sfânta Liturghie în Parohia Șieu din Protopopiatul Bistrița. Rostește predica tematică cu titlul: „Iubirea aproapelui în trepte". Binecuvintează noul altar de vară construit în curtea bisericii parohiale. Oficiază slujba de binecuvântare a capelei mortuare ridicată prin contribuția Primăriei Șieu. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, ridică la rangul de iconom stavrofor pe Pr. Ioan Creța, parohul comunității. Oferă Ordinul Mihai-Vodă domnului Ioan Cifor-Tiniș, Primarul Comunei Șieu; Ordinul Sfinții Martiri Năsăudeni doamnei preotese Ionela Maria Creța și doamnei director al Școlii Gimnaziale Șieu, Simona Monica German. Acordă, de asemenea, diplome de aleasă cinstire comitetului și consiliului parohial. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Vidican, Protopop de Bistrița.

3 octombrie: Slujește Sfânta Liturghie la Paraclisul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca și rostește un cuvânt de învățătură intitulat „Calea teologului".

Oficiază slujba de Te Deum cu ocazia începerii noului an universitar în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, a profesorilor instituției, a studenților și a autorităților publice.

4 octombrie: Participă, în calitate de membru de comisie, la sesiunea de toamnă a examenului de capacitate preoțească.

5 octombrie: Program de audiențe la birou.

6 octombrie: În cadrul serilor culturale ale Muzeului Mitropoliei Clujului, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, participă la evenimentul cultural și comemorativ, intitulat „Cel ce te îmbrățișa cu un zâmbet. In memoriam Preasfințitul Vasile", în cadrul căruia a fost evocat Preasfințitul Părinte Vasile Flueraș, fost episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Cu această ocazie, a fost lansat volumul „Preasfințitul Părinte Episcop Vasile Flueraș. Mărturii de suflet". Rostește un cuvânt evocator.

7 octombrie: Program de audiențe la birou.

În Aula Magna a Universității Babeș-Bolyai, participă la festivitatea de deschidere a celei de-a XXXV-a ediție a Zilelor Academice Clujene.

8 octombrie: Slujește Sfânta Liturghie la paraclisul episcopal cu hramul Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernia Mare săvârșită de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, apoi oficiază împreună cu Înaltpreasfinția Sa Parastasul pentru vrednicul de pomenire Preasfințitul Părinte Vasile, fost episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, la un an de la trecerea în veșnicie.

În Biserica Sfântul Alexandru din cartierul clujean Iris rostește o rugăciune de binecuvântare a întâlnirii tinerilor din cadrul Oastei Domnului și un cuvânt de învățătură având ca temă propusă „Libertatea virtuții și a viciului".

9 octombrie: În Duminica a XX-a după Rusalii săvârșește Sfânta Liturghie în Parohia Căianu Mare din Protopopiatul Beclean. Rostește o predică tematică intitulată: „În fața morții, ce poate face omul și ce face Dumnezeu". Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, ridică la rangul de iconom pe Pr. Ștefan Octavian Crișan, fost paroh în localitate, iar actualului paroh, Pr. Ioan Fechete, îi acordă o diplomă de aleasă cinstire. Oferă Ordinul Episcop Nicolae Ivan pentru mireni domnului Paul Dumitru Știr, Primarul Comunei Căianu Mic, iar Ordinul Sfinții Martiri Năsăudeni domnilor Liviu Țermure și Ioan Vlad. Este însoțit de PC Pr. Cristian Dragoș, Protopop de Beclean.

Seara, slujește Paraclisul Maicii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură în Parohia Chinteni din Protopopiatul Cluj I. Este însoțit de PC Pr. Dan Hognogi, Protopop de Cluj I.

10 octombrie: În Catedrala Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil din municipiul Turda, asistă la oficierea slujbei de Te Deum, apoi la sediul protopopesc prezidează conferința de toamnă din Protopopiatul Turda. Rostește un cuvânt introductiv. Este însoțit de PC Pr. Adrian Podaru, cadru didactic al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

La programul de Master, predă cursul „Teologia experienței la Sfântul Macarie Egipteanul, Sfântul Isaac Sirul și Sfântul Simeon Noul Teolog".

11 octombrie: Asistă la slujba de Te Deum săvârșită în Biserica Schimbarea la Față a Parohiei Sângeorz-stațiune și prezidează conferința preoțească de toamnă din Protopopiatul Năsăud. Rostește un cuvânt introductiv. Este însoțit de PC Pr. Adrian Podaru, cadru didactic al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

Oficiază slujba de binecuvântare a noului sediu din cadrul Ocolului Silvic Sângeorz-Băi. Rostește un cuvânt ocazional.

Seara, în Muzeul Mitropoliei Clujului, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, participă la prezentarea și lansarea cărții „Anamneză și update" a Pr. Ioan Tănase Chiș. Rostește un cuvânt de felicitare.

12 octombrie: Program de audiențe la birou.

La Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca participă, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, la a 18-a întâlnire a Grupului comun de lucru ortodox-catolic „Sfântul Irineu de Lyon".

13 octombrie: Slujește Sfânta Liturghie la paraclisul episcopal cu hramul Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive.

În localitatea Sânnicoară, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, oficiază slujba punerii pietrei de temelie a Centrului de îngrijiri paliative pediatrice Sfântul Hristofor.

14 octombrie: Pe un altar amenajat în proximitatea Catedralei Mitropolitane din Iași, slujește Sfânta Liturghie alături de ierarhii prezenți, la sărbătoarea Sfintei Cuvioase Parascheva.

15 octombrie: Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Teofan, săvârșește Sfânta Liturghie la Mănăstirea Văratec din Arhiepiscopia Iașilor. Rostește la finalul slujbei un cuvânt de învățătură.

16 octombrie: În Duminica a XXI-a după Rusalii, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Teofan, Arhiepiscopul Iașilor și Mitropolitul Moldovei și Bucovinei și de Preasfințitul Părinte Veniamin, Episcopul Basarabiei de Sud, oficiază slujba de târnosire a Bisericii Nașterea Maicii Domnului și Sfântul Ierarh Iacob Putneanul de la Mănăstirea Piatra Sfântă-Tărâța din Iași. Apoi, pe altarul de vară din incinta mănăstirii, slujește împreună cu soborul de ierarhi, preoți și diaconi prezenți, Sfânta Liturghie. După citirea pericopei evanghelice, rostește un cuvânt de învățătură cu titlul „Cuvântul sădește Împărăție întru noi".

Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, înconjurat de credincioși, la sărbătoarea Acoperământului Maicii Domnului, hramul Mănăstirii Florești, Protopopiatul Cluj I, 1 octombrie, 2022.

17 octombrie: Slujește Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, hirotonește diacon pe teologul Emanuel Vasile Rusu, viitor preot pe seama Parohiei Săndulești din Protopopiatul Turda.

Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

Alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei participă, în calitate de membru al comisiei, la susținerea rapoartelor studenților doctoranzi de la disciplina Spiritualitate, din cadrul Școlii Doctorale Isidor Todoran a Facultății de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca.

La programul de Master, predă cursul „Teologia experienței la Sfântul Macarie Egipteanul, Sfântul Isaac Sirul și Sfântul Simeon Noul Teolog".

18 octombrie: Săvârșește Sfânta Liturghie în Biserica Adormirea Maicii Domnului de la Mănăstirea Strâmba, Episcopia Sălajului, apoi participă, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, Preasfințitul Părinte Iustin (Episcopul Ortodox Român al Maramureșului și Sătmarului) și Preasfințitul Părinte Petroniu (Episcopul Sălajului), la sinaxa monahală a Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului. Rostește un cuvânt ocazional.

Face o vizită pastorală la Mănăstirea Râșca Transilvană din Protopopiatul Huedin.

19 octombrie: Program de audiențe la birou.

În Aula Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, participă, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, la consfătuirea anuală a profesorilor de religie din județul Cluj. Rostește prelegerea cu titlul: „Text și context. Șapte principii pedagogice extrase din parabola semănătorului".

20 octombrie: La Catedrala Arhiepiscopală din Alba Iulia, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, Arhiepiscopul Alba Iuliei, participă la primirea delegației condusă de Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei, ce însoțește racla cu cinstitele moaște ale Sfântului Cuvios Nicodim cel Sfințit de la Mănăstirea Tismana (județul Gorj) și ia parte la procesiunea cu sfintele moaște în jurul ansamblului Catedralei Încoronării. În continuare, participă la oficierea slujbei Vecerniei Mari.

21 octombrie: De sărbătoarea Sfinților Cuvioși Mărturisitori Visarion și Sofronie și a Sfântului Mucenic Oprea, liturghisește, în sobor arhieresc condus de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Irineu, pe altarul special amenajat în fața Catedralei Arhiepiscopale din Alba Iulia.

22 octombrie: Slujește Sfânta Liturghie în Paraclisul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, hirotonește diacon pe teologul Casian Jula, viitor preot pe seama Parohiei Ciceu-Poieni din Protopopiatul Beclean.

Oficiază binecuvântarea noii Capele Mortuare din Parohia Șanț, Protopopiatul Năsăud. Rostește un cuvânt ocazional.

În Biserica parohială din localitatea Șanț, săvârșește Sfânta Taină a Cununiei pentru tinerii Savir și Emilia-Florina Olar.

23 octombrie: În Duminica a XXIII-a după Rusalii săvârșește Sfânta Liturghie la Catedrala Mitropolitană. Rostește predica tematică intitulată: „Unul și mulți în Biserică". Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei hirotonește diacon pe teologul Andrei-Ciprian Pop, viitor preot în Parohia Jucu-Gară din Protopopiatul Cluj I.

24 octombrie: La programul de Master, predă cursul „Teologia experienței la Sfântul Macarie Egipteanul, Sfântul Isaac Sirul și Sfântul Simeon Noul Teolog".

25 octombrie: De Ziua Armatei, oficiază o slujbă de Te Deum în fața Monumentului Eroilor din Piața clujeană Avram Iancu. Rostește un cuvânt ocazional. Este însoțit de Pr. Cornel Coprean, consilier cultural, și Pr. Alexandru Ciui, Protopop de Cluj II.

26 octombrie: Săvârșește Sfânta Liturghie în Parohia Sfântul Dimitrie Izvorâtorul de Mir din cartierul clujean Gheorgheni, cu ocazia hramului. Rostește cuvântul de învățătură pe care îl intitulează: „Sfântul și voia lui Dumnezeu în primejdii".

La Centrul de îngrijiri paliative Sfântul Nectarie din Cluj-Napoca oficiază o slujbă de pomenire pentru cei trecuți la Domnul în cursul lunii octombrie. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Chiorean, directorul centrului.

27 octombrie: De sărbătoarea Sfântului Cuvios Dimitrie cel Nou, ocrotitorul Bucureștilor, pe altarul de vară din incinta complexului Catedralei Patriarhale, liturghisește, în sobor arhieresc, condus de către Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Seara, asistă, alături de membri Sfântului Sinod, la etapa finală a Festivalului-concurs național de Muzică Bisericească „Lăudați pe Domnul", ediția a XIV-a, desfășurată în Aula „Teoctist Patriarhul" din Palatul Patriarhiei.

28 octombrie: În Sala „Europa Christiana" din Palatul Patriarhiei asistă la slujba de Te Deum, apoi în Aula „Teoctist Patriarhul" participă la ședința solemnă, urmată de ședința de lucru, a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

29 octombrie: Slujește Sfânta Liturghie în Parohia Matei din Protopopiatul Beclean. Rostește un cuvânt de învățătură. Binecuvintează lucrările de renovare din lăcașul de cult și cele două troițe ridicate în curtea bisericii. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, ridică la rangul de iconom pe Pr. Sergiu Simion Balint, parohul comunității. Oferă Ordinul Episcop Nicolae Ivan pentru mireni domnului Florin Râpan, epitrop al parohiei și diplome de aleasă cinstire enoriașilor meritorii. Este însoțit de PC Pr. Cristian Dragoș, Protopop de Beclean.

Oficiază Sfânta Taină a Botezului pentru prunca Iustina Maria Ani în Biserica Sfânta Parascheva a Parohiei Beclean IV. Rostește un cuvânt ocazional.

30 octombrie: În Duminica a XXII-a după Rusalii, săvârșește Sfânta Liturghie în Parohia Sucutard din Protopopiatul Gherla. Rostește, după citirea pericopei evanghelice, cuvântul de învățătură intitulat: „Acum este timpul meu". Oficiază slujba de binecuvântare a casei parohiale și a noii capele mortuare din localitate, ridicată cu sprijinul Primăriei Comunei Geaca și a Consiliului Local. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, oferă Ordinul Episcop Nicolae Ivan pentru clerici preotului paroh, Florin Runcan și preotului pensionar, Grigore Moldovan. Același ordin, pentru mireni, îl acordă domnului Mihail Sofronie Moldovan, Primarul Comunei Geaca. Acordă și diplome de aleasă cinstire ostenitorilor sfântului lăcaș. Este însoțit de PC Pr. Paul Isip, Protopop de Gherla.

31 octombrie: La Paraclisul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca oficiază slujba de Te Deum în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, apoi, în aula aceleiași instituții, participă la deschiderea Simpozionului Internațional „Rugăciunea – inima Bisericii". În cadrul acestei manifestări academice, prezintă referatul „Lecție de isihasm practic – Sfântul Marcu Ascetul în scrierile lui Dadișo Qatraya".

A consemnat **Arhid. Sergiu Iustin Pop**, *secretar de cabinet*

† Andrei
MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea *„Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene"*, pentru postul de radio „Renașterea".

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Octombrie 2022

1 octombrie (Acoperământul Maicii Domnului)

Oficiază slujba de sfințire a bisericii parohiei Turda Nouă II. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată în proximitatea bisericii parohiei Turda Nouă II, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Ioan Ciortea. Conferă Ordinul „Mihai Vodă" domnului Alexandru Ozunu, iar domnului Eugeniu Florin Spădariu îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan". Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

2 octombrie

Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură în Biserica „Sfântul Apostol Toma" din cartierul clujean Mărăști (parohi: Pr. Dănuț Goga și Pr. Marius Dan Goga). Acordă distincția „Crucea Transilvană" domnului Ioan Pop, directorul general al Direcției Generale Regionale a Finanțelor Cluj, doamnei preotese Ilișca Goga și doamnei Liana Ancuța Coman. Conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni" domnilor Simion Mureșan și Teofil Mureșan. Conferă domnului Gheorghe Liviu Neag, directorul general al Companiei de Transport Public Cluj-Napoca, Ordinul „Episcop Nicolae Ivan".

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

3 octombrie

La Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, participă la festivitatea de deschidere a noului an universitar. Asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc.

În biserica din Sântioana, protopopiatul Gherla (paroh: Pr. Valer Sorin Igna), săvârșește slujba înmormântării adormitului întru Domnul, preot Vasile Pop, fost paroh. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Face o vizită la Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului" de la Nicula, protopopiatul Gherla, în vederea stabilirii unor detalii legate de translarea bisericii celei vechi de zid.

4 octombrie

La sediul protopopiatului Huedin, prezidează conferința preoțească de toamnă. Asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Dumitru Boca, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de PC Pr. Prof. Adrian Podaru de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

5 octombrie

Îi binecuvintează pe tinerii aflați la Cluj-Napoca în vederea susținerii examenului de Capacitate Preoțească.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Mântuitorului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

6 octombrie

La „Tunelul Timpului" de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, vizitează Expoziția „Arhiepiscopia Ortodoxă a Vadului, Feleacului și Clujului, sub cupola Centenarului (1921 - 2021). Biserică – Punți – Comunitate". Este însoțit de PC Pr. Cornel Gheorghe Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial.

În cadrul Serilor Culturale, la Muzeul Mitropoliei Clujului, participă la evenimentul „Cel ce te îmbrățișa cu un zâmbet – in memoriam PS Vasile", precum și la momentul festiv al lansării volumului „Preasfințitul Părinte Episcop Vasile Flueraș – mărturii de suflet", coordonat de doamna profesor Ioana Irimia. Rostește un cuvânt evocator.

7 octombrie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

În cadrul celei de-a XVIII-a ediție a „Zilelor Artei Bizantine", în Catedrala Mitropolitană, asistă la slujba Vecerniei, rostește un cuvânt duhovnicesc și conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan" domnului profesor universitar dr. Grigorios Anastasiou din Atena.

După slujba Vecerniei, în sala mare a Muzeului Mitropoliei, participă la vernisajul expoziției de artă bizantină cu lucrări în tehnica mozaic și asistă la concertul de muzică bizantină susținut de Grupul „Sfântul Ioan Damaschinul" condus de profesorul Grigorios Anastasiou, directorul Institutului de Muzicologie Bizantină a Bisericii Greciei. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

8 octombrie

În biserica din Lita, protopopiatul Cluj I, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Matei Grigore, fiul părintelui paroh Ioan Burca. Rostește un cuvânt de învățătură.

În parohia Ciceu Giurgești, protopopiatul Beclean, oficiază slujba de sfințire a apei și cea de binecuvântare a Centrului cultural-social „Preot Ioan Baba". Rostește un cuvânt de învățătură. Conferă părintelui paroh, Dan Iftimi, Ordinul „Mihai Vodă". Acordă distincția „Crucea Transilvană" domnului primar Vasile Iuga. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan" domnului Ionică Baba.

Oficiază slujba de binecuvântare a noii Capele Mortuare din Ciceu Giurgești. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia și rostește un cuvânt de învățătură. La împlinirea unui an de la mutarea la Domnul a vrednicului de pomenire Episcop Vasile Flueraș, împreună cu PS Părinte Benedict Bistrițeanul, oficiază slujba Parastasului și rostește un cuvânt evocator. Împlinind o dorință a Episcopului Vasile, conferă dictincții celor ce au avut grijă de el în ultima parte a vieții. Astfel, hirotesește întru iconom stavrofor pe părintele Gelu Petru Săvărășan de la Parohia „Sfântul Moise Arapul" de la Pata Rât și întru sachelar pe părintele Gheorghe Daniel Puian de la Paraclisul „Sfântul Vasile cel Mare" din incinta Clinicii Medicală III. Conferă domnului Conf. Univ. Dr. Dan Eniu, Ordinul „Episcop Nicolae Ivan". Conferă doamnei dr. Ana Maria Luca, doamnei dr. Ana Maria Albu și doamnei dr. Ruxandra Vale, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni", iar Ordinul „Mihai Vodă" îl conferă doamnei dr. Roxana Toader, doamnei dr. Maria Precup și doamnei prof. Raluca Ioana Irimia.

În Cripta Ierarhilor de la demisolul Catedralei Mitropolitane, se reculege, preț de câteva clipe, la mormântul Episcopului Vasile. Oficiază o scurtă slujbă funebră.

9 octombrie

Oficiază slujba de resfințire a bisericii și cea de sfințire a noului Altar de Vară, în parohia Muntele Rece, protopopiatul Huedin. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Oficiază slujba de binecuvântare a noii case parohiale. Hirotesește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Ioan Țermure. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

10 octombrie

La Reședința Patriarhală din București, se întâlnește cu Preafericitul Părinte Patriarh Daniel.

În Aula „Teoctist Patriarhul" din Palatul Patriarhal din București, participă la Simpozionul „Importanța rugăciunii în viața eclesială și personală", organizat în colaborare cu Facultatea de Teologie Ortodoxă „Iustinian Patriarhul" din București. Susține referatul „Binecuvântații noștri părinți – icoane de smerenie".

Îl primește la reședința mitropolitană din Cluj-Napoca, pe ÎPS Părinte Serafim, Mitropolitul Ortodox Român al Europei Centrale și de Nord.

11 octombrie

La sediul Garnizoanei Dej, participă la manifestările organizate cu ocazia împlinirii a 20 ani de la înființarea Bazei 4 Logistică „Transilvania". Oficiază slujba de sfințire a unei Plăci Aniversare. Săvârșește slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Asistă la ceremonialul militar organizat cu acest prilej.

În sala mare a Muzeului Mitropoliei, participă la momentul festiv al lansării volumului „Anamneză și update: instantanee dintr-o pastorație urbană", a PC Pr. Ioan-Tănase Chiș de la Parohia „Sfântul Proroc Daniel" din Florești. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

12 octombrie

În Aula Magna a Universității de Științe Agricole și Medicină Veterinară din Cluj-Napoca, participă la ceremonia de acordare a titlului de „Doctor honoris causa" Majestății Sale Margareta, Custodele Coroanei Române. Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Aula Mare a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, participă la deschiderea celei de-a 18-a Întâlnire a Grupului comun de lucru ortodox-catolic „Sfântul Irineu", având tema „Analiza istorică a schismelor din Istoria Bisericească Universală în contextul metodologiei contemporane a dialogului ecumenic". Rostește un cuvânt de binecuvântare.

13 octombrie

În localitatea Sânnicoară, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Viorel Luca), oficiază slujba Punerii Pietrei de temelie pentru secția pediatrică, cu hramul „Sfântul Mucenic Hristofor", a Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie" din Cluj-Napoca (coordonator: Pr. Bogdan Chiorean).

În sala „Auditorium Maximum" a Casei Universitarilor din Cluj-Napoca, participă la evenimentul „The Duke of Edinburgh's International Award Global Forum". Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

14 Octombrie (Sfânta Cuvioasă Parascheva de la Iași)

Cu prilejul hramului bisericii monument istoric, în noua biserică a Mănăstirii „Sfânta Troiță" de la Feleacu, protopopiatul Cluj I, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon, pe tânărul Marius Hiticaș.

Se reculege, preț de câteva clipe, în Biserica „Sfânta Parascheva" din Feleacu, monument istoric construit de voievodul Ștefan cel Mare și Sfânt.

Oficiază slujba de binecuvântare a noii Capele Mortuare din Feleacu. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

La Aeroportul Internațional „Avram Iancu" din Cluj-Napoca, îl întâmpină pe Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Teofil de Iberia, Arhiereu vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei.

15 octombrie

Sub protia Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, la Alba Iulia, participă la manifestările organizate cu prilejul împlinirii a 100 ani de la încoronarea Regelui Ferdinand I al României. Participă la momentul dezvelirii Plăcii Comemorative, amplasată cu acest prilej pe peretele clopotniței Catedralei Reîntregirii și asistă la slujba de Te-Deum oficiată cu această ocazie de Patriarhul României. În Sala Unirii din Alba Iulia ia parte la momentul festiv al lansării volumului „Încoronarea de la Alba Iulia" scrisă de Tudor Roșu, Ioana Rustoiu și Marius Cristea și al lansării noilor ediții a volumelor „Regina Maria" și „Regele Ferdinand" ale lui Nicolae Iorga. În piața din spatele Sălii Unirii, participă la momentul dezvelirii bustului Reginei Maria.

Însoțește la Aeroportul Internațional „Avram Iancu" din Cluj-Napoca, delegația condusă de Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, în urma participării acesteia la manifestările organizate cu prilejul Centenarului Casei Regale a României.

16 octombrie

Oficiază slujba de resfințire a bisericii din localitatea Mărișelu, protopopiatul Bistrița. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată în proximitatea bisericii din Mărișelu, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă părintelui paroh, Aurelian Poptean, distincția „Crucea Transilvană". Conferă domnului primar Petruț Horea, Ordinul „Episcop Nicolae Ivan". Conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni" domnului Ioan Turc, primarul municipiului Bistrița, domnului Ioan Boca și domnului Radu Emil Constantin. Conferă

doamnei Bogdana Mălai, domnului Ionel Burduhos și domnului Adrian Sbârci, Ordinul „Mihai Vodă”.

În curtea bisericii din Mărișelu, săvârșește slujba de binecuvântare a noului Monument al Eroilor și cea a Parastasului pentru eroi. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Asistă la ceremonialul militar organizat cu acest prilej. Este însoțit de PC Pr. Dumitru Boca, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

17 octombrie

La Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, asistă la susținerea referatelor semestriale susținute de doctoranzii de la disciplina Spiritualitate Ortodoxă.

La restaurantul „Piramida” din incinta Casei Universitarilor, participă la recepția oferită de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, în prezența susținătorilor proiectelor sociale desfășurate în Parohia „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

18 octombrie

În Biserica „Adormirea Maicii Domnului” de la Mănăstirea Strâmba, județul Sălaj, la finalul Sfintei Liturghii, rostește un cuvânt de învățătură și îi conferă Preacuviosului Arhimandrit Grighentie Oțelea, starețul lavrei monahale, distincția „Crucea Transilvană”.

În biserica Mănăstirii Strâmba, împreună cu ierarhii din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului, prezidează sinaxa monahală mitropolitană, la care au participat toți starețiii, starețele și duhovnicii din mănăstiri. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

19 octombrie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

La Mănăstirea „Sfinții Împărați Constantin și Elena” de la Dobric, protopopiatul Beclean, se întâlnește cu PS Părinte Nicodim, Episcopul Severinului și Strehaiei.

20 octombrie

În biserica mare a mănăstirii de la Dobric, împreună cu PS Părinte Nicodim, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama parohiei Agrieșel, pe diaconul Marius Hiticaș. Participă la momentul festiv al lansării volumului „Mănăstirea Dobric – Perla Țibleșului, la 30 de ani de existență”, scrisă de maica stareță Stavrofora Veronica Coțofană și de jurnalistul Menuț Maximinian. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

21 Octombrie (Sfinții Mărturisitori Ardeleni)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Ciceu Corabia, protopopiatul Beclean, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama parohiei Săndulești, protopopiatul Turda, pe diaconul Emanuel-Vasile Rusu. Este însoțit de fostul coleg de liceu și facultate, inginer Vasile Bob.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Acatistul Sfinților Ardeleni și rostește un cuvânt de învățătură.

22 octombrie

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Anna Alexandra, fiica domnului Radu-Florin Abrudan, primarul comunei Ciucea. Rostește un cuvânt de învățătură.

În cimitirul din localitatea Sânpaul, protopopiatul Huedin, oficiază slujba de Sfințire a apei, cea de binecuvântare a noii Capele Mortuare și cea de sfințire a unei noi Troițe. Rostește un cuvânt de învățătură. Conferă părintelui paroh, Liviu Borșa, Ordinul „Mihai Vodă”. Acordă distincția „Crucea Transilvană” domnului primar Ovidiu Colceriu și conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” domnului Dorin Bartolomei. Primește din partea Primăriei și a Consiliului Local titlul de „Cetățean de onoare al comunei Sânpaul”.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

23 octombrie

În biserica din Soporu de Câmpie, protopopiatul Turda, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama parohiei Ciceu Poieni, protopopiatul Beclean, pe diaconul Ioan Simion Cassian Jula. Hirotesește întru sachelar pe părintele paroh Ioan-Silivan Someșan.

Oficiază slujba de binecuvântare a amplelor lucrări de renovare realizate la casa parohială din Soporu de Câmpie. Rostește un cuvânt de felicitare.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfânta Treime” de la Soporu de Câmpie. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, înconjurat de un sobor de clerici, oficiind Dumnezeiasca Liturghie cu prilejul resfințirii bisericii din localitatea Mărișelu, Protopopiatul Bistrița, 16 octombrie 2022.

24 octombrie

La sediul Programului pentru adicții „Sfântul Dimitrie Basarabov” din Cluj-Napoca, se întâlnește cu ostenitorii ce-și desfășoară activitatea acolo. Oficiază o slujbă de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Aula Mare a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, asistă la momentul festiv al susținerii publice a Tezei de Doctorat de către PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În capela mortuară din cimitirul de pe Dealul Florilor din Dej, oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul, Silvia Boca. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Face o vizită pe șantierul capelei din incinta Cimitirului Eparhial „Sfântul Lazăr” (slujitor: Pr. Florin Mărginean). Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

25 octombrie

La sediul protopopiatului Gherla, prezidează conferința preoțească de toamnă. Asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Hirotesește întru iconom stavrofor pe PC Pr. Dacian Pop de la parohia Fizeșu Gherlii. Este însoțit de PC Pr. Prof. Adrian Podaru de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

26 Octombrie (Sfântul Mucenic Dimitrie Izvorâtorul de Mir)

Cu prilejul hramului, în biserica veche din Florești, protopopiatul Cluj I (parohi: Pr. Marcel Dumitru Andreica, Pr. Daniel Pașca, Pr. Cristian Gelu Perșa și Pr. Dan Marius Matei), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama parohiei Jucu Gară, protopopiatul Cluj I, pe diaconul Andrei-Ciprian Pop. Oficiază slujba Parastasului pentru preoții parohi mutați în eternitate.

La Reședința Patriarhală din București, se întâlnește cu Preafericitul Părinte Patriarh Daniel și cu Înaltpreasfințitul Părinte Pantelimon, Mitropolit de Veria, Naoussa și Kampania (Grecia).

27 Octombrie (Sfântul Dimitrie Basarabov, Ocrotitorul Bucureștilor)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al Catedralei Patriarhale din București, în sobor de arhierei, sub protia Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, slujește la Sfânta Liturghie.

La ceas de seară, în Aula „Teoctist Patriarhul” din Palatul Patriarhal din București, asistă la etapa finală a ediției a XIV-a a Festivalului – Concurs Național de Muzică Bisericească „Lăudați pe Domnul”.

28 octombrie

În Sala „Europa Christiana” din Palatul Patriarhal din București asistă la slujba de Te-Deum, iar în Aula „Teoctist Patriarhul” participă la ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

29 octombrie

Săvârșește slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a noi case parohiale din Șomcutu Mic, protopopiatul Dej. Rostește un cuvânt de învățătură. Hirotesește întru iconom pe părintele paroh Laurian Cosmin Rus. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” domnului Dan Felician Gavrea, iar Ordinul „Mihai Vodă” îl conferă doamnei Alexandrina Maria Mureșan. Conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” domnului Marius Ciceo, iar domnului Ioan Tecar îi acordă „Gramata Mitropolitană, însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului”.

Împreună cu PS Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, în biserica din Românași, județul Sălaj, oficiază o slujbă funebră la căpătâiul adormitului întru Domnul, preot Gheorghe Gherman, fost paroh. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord.

30 octombrie

Oficiază slujba de resfințire a bisericii monument istoric din Calna, filie a parohiei Bogata de Sus, protopopiatul Dej. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată în curtea bisericii din Calna, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește întru iconom pe părintele paroh Ionuț Grigore Rodilă. Acordă Protosinghelului Iustin Marchiș, starețul Mănăstirii „Stavropoleos” din București, fiu al satului, distincția „Crucea Arhiepiscopală”. Acordă domnului David Pruneanu, primarul comunei Vad, distincția „Crucea Transilvană”, iar domnului ministru Mircea Abrudean, secretarul Cancelariei Primului Ministru al României, îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”.

În centru satului Calna, oficiază slujba de binecuvântare a noului Monument al Eroilor și Parastasul pentru eroi. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

31 octombrie: În Aula Mare a Facultății de Teologie, participă la sesiunea inaugurală a Simpozionului Internațional „Rugăciunea – inima Bisericii”. Asistă la slujba de Te-Deum și susține comunicarea cu titlul „Binecuvântații noștri părinți – Icoane de smerenie”.

A consemnat Arhid. Claudiu Ioan Grama

Pr. prof. dr. Mircea Basarab - un dascăl care transmitea ceea ce trăia

Pr. prof. dr. Mihai Andrei Mureșan

Într-un text biblic bine cunoscut, autorul Epistolei către Evrei spune următoarele cuvinte: *„Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviți cu luare aminte cum și-au încheiat viața și urmați-le credința”* (Evrei 13, 7).

Luând seamă la acest cuvânt al Sfintei Scripturi, ca unul care mă străduiesc de mai bine de un deceniu, împreună cu elevii profilului teologic din Colegiul Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan” să deslușesc tainele și înțelesurile textului sfânt, am socotit potrivit să privesc cu respect și recunoștință spre dascălii de odinioară ai școlii noastre, care au ostenit la catedra de Studii biblice și să evoc aici spre aducere aminte și pildă vrednică de urmat chipul părintelui profesor dr. Mircea Basarab.

Părintele Mircea Basarab s-a născut la 12 decembrie 1936 în localitatea Agârbiciu, județul Sibiu, într-o familie de preoți, din părinții preot Amos Basarab și Veturia Basarab. După cursurile primare, a urmat Liceul „Gheorghe Lazăr” din Sibiu, pe care l-a absolvit în 1954. A urmat apoi Institutul Teologic de grad Universitar din Sibiu (1954-1958), iar apoi cursurile de doctorat, specialitatea Studiul Vechiului Testament, între anii 1958 și 1961, la Institutul Teologic de grad universitar din București. A urmat apoi mai multe studii de specializare la prestigioase universități europene: Institutul Ecumenic de la Bossey - Elveția (un semestru 1971-1972), Facultatea de Teologie Reformată a Universității din Lausanne – Elveția (trei semestre 1972-1973) și Facultatea de Teologie Evanghelică a Universității „Ludwig Maximilian” din München (1974-1977). În anul 1977, Mircea Basarab obține licența la Facultatea de Filologie, secția română-franceză a Universității „Babeș Bolyai” din Cluj Napoca, iar în mai 1978 obține doctoratul în Teologie cu tema *Cartea profetului Amos. Introducere, traducere și comentarii*, la Institutul Teologic de grad universitară din București[1].

Între anii 1961 și 1968 a ocupat diferite funcții la Centrul eparhial din Cluj, fiind în același timp pedagog și profesor suplinitor la Seminarul Teologic Ortodox din Cluj. Din ianuarie 1968, Părintele profesor dr. Mircea Basarab este profesor titular de Studii biblice și Dogmatică la aceeași școală până în aprilie 1977. A fost hirotonit diacon în ianuarie 1968 și preot în august 1973[2].

Evocând cu reverență și emoție prima sa întâlnire cu Părintele Profesor Mircea Basarab la ora de Studiul Noului Testament, pe când se afla, în calitate de elev, în băncile Seminarului Teologic Ortodox din Cluj Napoca, Părintele profesor univ. dr. Stelian Tofană îl caracteriza astfel pe dascălul său: *„înalt, tânăr, cu ținută. A început să ne vorbească cu autoritate, cu putere în cuvânt și am înțeles că omul acela de la catedră era un adevărat dascăl. Ne-a impresionat cel mai mult faptul că nu era un dascăl care informa, ci un dascăl care forma. Acesta este dascălul adevărat, care și formează sufletele celor în fața cărora vorbește [...] L-am cunoscut pe Părintele Mircea Basarab ca un dascăl exigent, dar nu absurd, un dascăl care-și cântărea fraza, o analiza bine și mai ales un dascăl care transmitea ceea ce trăia”*[3].

În ceea ce privește crezul hermeneutic după care se călăuzea Părintele Profesor Mircea Basarab în cadrul orelor de Studii Biblice și cu care s-a apropiat de textul sfânt, călăuzindu-i în același timp și pe elevii săi, îl găsim enunțat într-una dintre lucrările sale de referință, Ermineutica biblică: *„În cadrul Bisericii, ca membru al ei, exegetul găsește spiritul în care s-a interpretat Scriptura și, de asemenea, ghidul necesar pentru o nouă interpretare, care trebuie să servească edificării trupului tainic al Domnului. […] Interpretul ortodox nu poate înțelege și nici nu caută interpretarea Scripturii în afara Bisericii și a perspectivei în care aceasta a fost dată, păstrată și interpretată de ea”*[4]. Anii petrecuți la catedră în Seminarul Teologic Ortodox din Cluj, deși plini de provocări s-au dovedit rodnici din punct de vedere academic, așa cum rezultă din numărul mare al studiilor și articolelor publicate în reviste din țară și străinătate în această perioadă. El însuși mărturisea în *Cuvântul înainte* al lucrării *Ermineutica biblică* că „nucleul cărții prezente l-au constituit lecțiile ținute la Seminarul teologic din Cluj”[5].

În 1974, Părintele Mircea Basarab a plecat la München ca bursier al Bisericii Evanghelice din Germania. În perioada cât a fost la studii în Germania a organizat Parohia Ortodoxă Română „Nașterea Domnului” din Munchen (în 1976) la care s-a transferat apoi ca preot paroh în aprilie 1977, părăsind tot atunci catedra de la Seminarul Teologic Ortodox din Cluj. La München părintele Mircea Basarab i-a păstorit cu mult tact, cu înțelepciune și bunătate pe credincioșii Parohiei „Nașterea Domnului“ din München, aproape 40 de ani, până la pensionarea sa (ianuarie 2013)[6]. Pe lângă parohia din München, sfinția sa a mai înființat și Parohia Ortodoxă Română din Nürnberg, pe care a păstorit-o până în anul 1997[7]. Până la retragerea sa la pensie, părintele profesor dr. Mircea Basarab a fost consilier cultural al Mitropoliei Ortodoxe Române a Germaniei, Europei Centrale și de Nord, dar și reprezentant ecumenic al Mitropoliei în mai multe comisii la nivel local și federal[8]. În această calitate, în decursul șederii sale în străinătate a participat la numeroase conferințe, întruniri, simpozioane, congrese bisericești sau cu caracter ecumenic[9].

Pe lângă numeroase studii, articole și recenzii publicate în diferite periodice bisericești din țară și străinătate, părintele profesor dr. Mircea Basarab a publicat volumele: *Cartea Profetului Amos*, București, 1980 (teză de doctorat); *Ermineutica Biblică*, Oradea, 1997; *Istoricul parohiei ortodoxe române „Nașterea Domnului” din München*, Oradea, 1997; *Biserica și neamul în diaspora*, Cluj, 2001, și *Istoricul Mitropoliei Ortodoxe pentru Europa Centrala și de Nord*, Oradea, 2001.

„În Marțea Luminată, Hristos Cel înviat l-a chemat la viața veșnică pe vrednicul Său slujitor Părintele prof. dr. Mircea Basarab”[10], notează Mitropolitul Serafim, Mitropolitul Germaniei, Europei Centrale și de Nord și Episcopul vicar Sofian Brașoveanul în ziua trecerii la Domnul a Părintelui Basarab din 21.04.2020.

Două mesaje, de factură diferită, transmise cu această ocazie surprind foarte bine personalitatea celui care a fost pr. prof. Mircea Basarab. Primul dintre ele, protocolar și oficial, dar plin de adevăr și recunoștință este transmis de Patriarhia Română și îl evocă astfel: *„vrednic și dedicat slujitor al Bisericii Ortodoxe Române […] un demn și respectat reprezentant al Bisericii noastre și al poporului român în diaspora occidentală”*[11]. Al doilea, plin de căldură, delicatețe și intuiție feminină îi aparține doamnei prof. univ. dr. Maria Tofană și îl caracterizează astfel *„pe Părintele, pe Profesorul și Omul, Mircea Basarab”*: *„delicat intelectual, profesor înnăscut, pasionat de teologie, cu mult bun simț, cu manifestări spontane, exuberante, uneori aproape copilărești – care demonstrau un suflet cald și viu, manifestând o înțelegere profundă a naturii omenești. Era un om decent, în sensul nobil al cuvântului!”*[12].

Nouă, celor care ne aducem aminte cu reverență de Părintele Mircea Basarab, ca de un „mai mare” al nostru, și care am privit cu luare aminte cum și-a trăit și încheiat viața, nu ne rămâne decât să-i urmăm credința cu râvnă și statornicie! (cf. Evrei 13, 7).

[1] Pr. Prof. Dr. Alexandru Moraru, *Seminarul Teologic Liceal Ortodox din Cluj-Napoca (1952-1997)*, Presa Universitară Clujeană, 1997, p. 258.

[2] Pr. Prof. Dr. Alexandru Moraru, op. cit., p. 259.

[3] https://www.youtube.com/whatch?v=4soC-Fhg2VI, consultat în 06.11.2022, de la minutul 57:59 al înregistrării Slujbei înmormântării Pr. Prof. Dr. Mircea Basarab - (Șincai Fânațe, jud. Mureș, 9 mai 2020)

[4] Pr. Prof. Dr. Mircea Basarab, *Ermineutica biblică*, Editura Episcopiei Ortodoxe Române, Oradea, 1997, p. 146,147.

[5] Pr. Prof. Dr. Mircea Basarab, op.cit., p. 9.

[6] https://www.parohia-muenchen.de/index.php/ro-ro/parohia/preotul-fondator consultat în 06.11.2022, ora 15,30.

[7] https://doxologia.ro/parintele-prof-dr-mircea-basarab-trecut-la-cele-vesnice, consultat în 06.11.2022, ora 15.47.

[8] https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/parintele-profesor-dr-mircea-basarab-respectat-reprezentant-al-poporului-roman-in-diaspora-occidentala-153583.html consultat în 06.11.2022, ora 15.45.

[9] Pr. Prof. Dr. Alexandru Moraru, op.cit., p. 258.

[10] https://basilica.ro/a-murit-parintele-mircea-basarab-personalitate-importanta-a-diasporei-din-germania/ consultat în 06.11.2022, ora 23.45.

[11] https://basilica.ro/patriarhul-romaniei-a-adresat-un-mesaj-de-condoleante-la-trecerea-in-vesnicie-a-pr-mircea-basarab consultat în 06.11.2022, ora 15.49

[12] https://ziarulfaclia.ro/a_1/mircea-basarab-un-om-un-preot-un-destin consultat în 06.11.2022, ora 15.52

Comitetul de redacție:

Președinte:
IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei Andreicuț

Vicepreședinte:
PS Episcop-Vicar Benedict Bistrițeanul

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Cornel Coprean,
Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Directorul Editurii Renașterea:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENAȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

Difuzarea:
Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

Colaboratori permanenți:
Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea-Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Darius Echim, Arhid. Claudiu Ioan Grama, Cezar Login, Protos. Maxim (Morariu), Alexandru Nemoianu, Adrian Papahagi, Nicoleta Pălimaru, Elena Pârvu, Arhim. Simeon (Pintea), Arhid. Sergiu Iustin Pop, Eugen Adrian Truța, Nicolae Turcan.

FILOCALIA

11

Noiembrie 2022

Supliment al Revistei RENAȘTEREA

Foaie editată de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, filiala Cluj-Napoca

ASCOR sau despre acasă spontan, potențialitate duhovnicească și firescul bucuriei

Maria Fărcaș

Pentru majoritatea noilor studenți, începutul anului universitar a venit ca o schimbare inițiatică, o desprindere de familiar și, implicit, de familial – oferta unei foi albe de hârtie pregătită pentru orice scriere sau rescriere de poveste. Aruncați din *safe space*-ul liceului, al orașului în care am crescut, al casei sau al grupului de prieteni, ne găsim în căutare de unitate, de cunoscut sau de ceva care ne poate transpune, măcar parțial sau măcar afectiv, într-un spațiu știut și înțeles, într-un *acasă*.

Pentru noi, bobocii ASCOR-iști, *acasă*-ul acesta a apărut mai mult sau mai puțin spontan – mai mult sau mai puțin pentru că spontaneitatea nu e cel mai potrivit atribut al voii lui Dumnezeu – și a adus cu sine bucuria și sentimentul apartenenței. Unitatea și cunoscutul le-am regăsit vii și hristice, neschimbate în esență față de ceea ce trăisem până acum, dar într-o nouă formă, într-un nou context. Am descoperit că nu suntem niște extratereștri ortodocși pierduți în Clujul multicultural și ne-am descoperit unii pe ceilalți tocmai datorită ASCOR-ului. Până acum am făcut aceste exerciții de căutare în contexte care au devenit și prilejuri de bucurie.

Cu toate că la prima întâlnire nu eram decât niște străini forțați datorită (am folosit asumat „*forțați*" și „*datorită*" împreună, mi se pare o forțare didactică și pozitivă) unor jocuri să se cunoască, firescul era nelipsit, puteam să vorbim, puteam să ne vedem în adevărata noastră natură, căci ceva era deja familiar – Hristos. Puteam să le facem și putem să le facem în continuare pentru că ne regăsim toți pe undeva pe lângă Hristos, în spațiul cunoscut al Iubirii.

Tot „forțați" am avut ocazia să descoperim niște spații, care vor avea să ne devină familiare în anii de studenție, prin intermediul unui *treasure-hunt* organizat prin tot Clujul, care a îmbinat apropierea de oameni cu apropierea unei geografii locale și a unei orientări, invitația de a ieși din zona de confort, de a ne cunoaște real prin intermediul unor provocări, fie ele artistice sau logice. În această căutare de comori am găsit încă puțin din comorile unei noi familii, ale firescului și ale bucuriei, iar la final am reușit să câștigăm cu toții prietenia coechipierilor noștri.

Cu toate acestea, prima întâlnire cu Părintele Ciprian Negreanu este de fapt piatra noastră de temelie, a celor care vom fi noua generație de ASCOR-iști. Membrii *Rugului Aprins* vorbeau despre întâlnirile care schimbă cursul vieții unui om, care îi modifică traiectul și care îl pun pe un drum ce se mișcă în proximitatea lui Dumnezeu, ca fiind *întâlniri fondatoare.* Am certitudinea că prima noastră întâlnire a fost tot una fondatoare, întrucât am venit dispuși să ne modelăm și desăvârșim potențialul duhovnicesc, pregătiți pentru asumarea unor prietenii în credință, a unor bucurii vii și concrete, care nu pot decât să ne poarte în spațiul proxim Dumnezeirii.

Cuvântul părintelui s-a centrat pe bucuria de a fi împreună, fiind presărat de amintiri ale ASCOR-ului clujean originar și făcând trecerea la ideea de familial. Prin toate acestea, începutul parcursului nostru inițiatic culmină cu integrarea noastră în genealogia ASCOR-ului, găsirea, astfel, a unui „*acasă*" la distanță caracterizat de ideile de comunitate și comuniune, ambele fiind componente cu desăvârșire euharistice. ASCOR-ul este o macrofamilie, un arbore genealogic ale cărui brațe sunt vii în virtutea prezenței Duhului, transmis nu prin punerea mâinilor, ci mai degrabă, prin „deschiderea brațelor", căci am fost primiți cu brațele deschise în sânul comunității de către cei care cândva erau la rândul lor căutători, de către cei care au fost la rândul lor primiți în această familie, în acest *acasă* care este ASCOR-ul clujean.

La acest început de drum nu ne mai rămâne decât să fim deschiși la cele ce ne sunt pregătite, să veghem asupra celor ce vor veni ca să ne răpească firescul și familialul, dar și conștienți că dacă reușim să devenim locatari permanenți ai acestui „acasă", care nu are o adresă exactă, ci un sentiment specific, dacă reușim să devenim cu adevărat parte a acestei familii în duh, vom fi găsit, în sfârșit, familialul, firescul și împreună bucuria care este Hristos în mijlocul nostru!

Tinerețe și Rugăciune

Anca-Maria Bica

În anul omagial dedicat rugăciunii, Asociația Studenților Creștin-Ortodocși Români (ASCOR), Filiala Cluj-Napoca, a organizat în cadrul taberei studențești din această vară o gamă diversă de activități care au avut ca scop evidențierea foloaselor rugăciunii în viața Bisericii și a Omului. Începând cu invitații pe care i-am avut alături și continuând cu jocurile, probele și activitățile interactive – toate acestea au surprins aspecte esențiale din ceea ce înseamnă practicarea și folosul rugăciunii în viața noastră, uneori chiar prin raportarea la pildele tari de credință ale neamului nostru.

Pilonii duhovnicești principali, în jurul cărora s-au desfășurat mai multe activități din cadrul taberei, au fost Părintele Ioan Iovan – de la nașterea căruia anul acesta s-au împlinit 100 de ani, Părintele Dumitru Stăniloaie, dar și Sfinții închisorilor – majoritatea dintre ei fiind tineri, i-am luat drept cel mai grăitor exemplu, potrivit și pentru tematica taberei noastre: „Tinerețe și Rugăciune".

Ziua întâi a debutat cu sosirea participanților, instalarea corturilor și desfășurarea jocurilor de cunoaștere. Treptat, până spre înserare, numărul participanților a crescut, fiecare tânăr aducând cu el noi zâmbete, noi așteptări și noi taine care urmau să fie descoperite.

Încă dintru începuturile taberei s-a manifestat acest caracter duhovnicesc al întrunirii întru Hristos în cele din urmă, prin săvârșirea zilnică a Sfintei Liturghii și a Paraclisului Maicii Domnului, citirea neîncetată a Psaltirii, dar și întâlnirile catehetice cu Părintele Ciprian Negreanu. Caracterul duhovnicesc al taberei a fost accentuat și de către alocuțiunile invitaților noștri, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Serafim Joantă, Preasfințitul Părinte Episcop Macarie Drăgoi, Părintele Moise Iorgovan și Părintele protopop Florin Stan.

Tot în aceeași notă, IPS Serafim a săvârșit și Slujba Parastasului pentru Părintele Dumitru Stăniloae. Ulterior, participanții taberei au desfășurat diverse activități care îl aveau în centru pe marele teolog român: extragerea principalelor învățături promovate de Părintele Dumitru Stăniloae, făcând uz strict de volumele din *Filocalie* care se găseau în Biblioteca mănăstirii, realizarea unei lucrări artistico-plastice, punerea în scenă a unei piese de teatru pornind de la un moment semnificativ din viața Părintelui Dumitru Stăniloae și chiar realizarea unei creații lirice cu referire la viața acestuia, care ulterior a fost pusă și pe o linie melodică.

Complementar cu aceste activități duhovnicești, toți cei prezenți au putut lua parte la diverse ateliere prin care aveau capacitatea de a deprinde diverse abilități, aptitudini și capacități de un real folos și nu numai: atelier de prim ajutor, atelier de toacă, atelier de învățare

a cântărilor bisericești, atelier de metaniere, atelier de prescuri, atelier etnografic; la drumeții organizate prin împrejurimi, la o activitate de recreere prin descoperirea din caiace a unui lac din preajma mănăstirii, la seri de cântece la focul de tabără, jocuri de grup, jocuri de societate sau activități care aveau ca scop intercunoașterea și interrelaționarea tuturor celor prezenți.

Dăm slavă lui Dumnezeu pentru toate și ne bucurăm pentru fiecare prilej de pe urma căruia avem posibilitatea, măcar în mică măsură, să aprofundăm din tainele și bucuriile pe care Hristos ni le-a încredințat!

„Cum ai știut, Preasfințite, să pui degetul exact pe rană și să o vindeci?”[1]

Anca Maria Bica

Pentru toată bucuria și pacea pe care a adus-o în sufletul meu în momentele în care am avut cea mai mare nevoie, pentru toată liniștea pe care a așezat-o peste un suflet tulburat, pentru toate acestea și pentru multe altele, știute și neștiute, sunt datoare să scriu aceste rânduri.

În octombrie 2017, pășeam și eu în Cluj-Napoca, de această dată ca boboc al Facultății de Psihologie și Științe ale Educației. Nu știam ce mă așteaptă sau ce cale mi-a pregătit Hristos odată cu sosirea mea aici. Stingheră, necunoscând pe nimeni, am urmat sfatul părintelui duhovnic de atunci și m-am „alipit” unei asociații studențești din Cluj. Mi se părea incredibil tot ce se întâmpla aici și mă simțeam pentru prima dată pe deplin împlinită, întrucât, prin toate activitățile filantropice la care luam parte, simțeam sau chiar aveam bucuria de a vedea concret ce înseamnă iubirea și ajutorarea aproapelui.

Cunoscând oameni noi, ajungi, voit sau mai puțin voit, ca domeniul tău de interes sau cunoștințeletale despre anumite lucruri să se îmbogățească. Și de ce spun aceasta? Deși am fost de mică crescută în Biserică, deși știam foarte multe lucruri despre practicile bisericești și despre rânduieli, consideram că știu câte ceva chiar și despre ierarhi sau cel puțin așa aveam impresia atunci. Ei bine, ajungând în Cluj, „iluziile” mele s-au spulberat. Auzeam încontinuu lumea vorbind despre un anume „Preasfințit Vasile”. Oamenii discutau mereu despre blândețea, bucuria, dar și despre neputințele acestuia, neputințe cauzate de bolile care îi măcinau trupul. Bineînțeles că nu am dat prea multă importanță acestui subiect, întrucât nu știam despre ce sau cine era vorba. Mai mult, eram ferm convinsă că oamenii de aici sunt prea drăguți și văd binele în fiecare om, nefiind capabili să vorbească deci pe cineva de rău. Într-o zi însă, fiind neobișnuit de curioasă, am zis să caut și pe internet să văd totuși cine este sau cum arată acest Preasfințit Vasile despre care toată lumea vorbește. Și, într-adevăr… Am înțeles atunci că este vorba despre un ierarh bun și milostiv care a fost extrem de încercat din punct de vedere fizic, de mai multe ori. Totuși, deși citeam cu tristețe unele rânduri, totul rămânea parcă la un nivel superficial.

Decembrie 2017. Urma o perioadă, deși aglomerată, extrem de bogată din punct de vedere duhovnicesc, spiritual, ființial: colindatul prin spitale, instituții ș.a. Când teoretic am fi terminat tot ce aveam de făcut, după ce l-am colindat alături de tinerii din asociație și pe Înaltpreasfințitul Părinte și Mitropolit Andrei, ni s-a transmis că, dacă tot suntem în curtea Mitropoliei, vom merge la colindat și la Preasfințitul Vasile. „În sfârșit! Ce binee! În sfârșit, o să-l cunosc și eu pe acest Preasfințit despre care tot vorbește lumea!”, răsuna în gândul meu în acele momente.

Urcăm scările, intrăm în reședința Preasfinției Sale și mă întâmpină o Privire cum nu am mai întâlnit. Mă privesc niște ochi atât de limpezi, atât de curați, niște ochi și o privire atât de dragi acum… Ne întâmpină un Zâmbet care ascundea toată suferința, un Zâmbet care ne arăta cum trebuie să ne bucurăm de viață și de tot ce ne-a dat Hristos. Credeți că am mai fost în stare să colind ceva? Nici vorbă. Stăteam și încercam să mă ascund pentru a nu mă observa toți cei prezenți acolo. Am început să plâng – cum îmi spuneam atunci – „fără rost”. De ce plângeam? Nu avusesem nicio discuție. Nu a ținut absolut nimeni nicio prelegere lacrimogenă. Aveam în spate experiența colindatului prin spital, deci mai văzusem oameni bolnavi. Și totuși de ce plângeam din prima clipă în care l-am zărit pe Preasfințitul? Aveam să înțeleg mult mai târziu, iar această „înțelegere” continuă să se cristalizeze pe zi ce trece până în prezent. Era vorba de ceva ce noi nu avem… era vorba despre ceva ce nouă ne lipsește sau cel puțin mie. Asumarea Crucii, asumarea neputințelor, nejudecarea aproapelui, iubirea și jertfa pentru aproapele, acestea toate l-au adus pe Preasfințitul la o măsură „atipică” pentru noi, oamenii de rând. În jurul lui simțeai o așezare, o liniște, o pace, o bucurie care… pur și simplu te copleșeau. Te simțeai acasă, te simțeai ocrotit și nu mai voiai să pleci.

Dar cum altfel să fim în preajma unei persoane care, după plecarea fiecărui om din casa sa – oricine ar fi fost acesta –, îngenunchea mereu în fața icoanei și se ruga pentru cel sau cea care tocmai ieșise pe ușă? Aceasta a fost prima întâlnire cu Preasfințitul, iar, odată cu ea, în mine s-a format o legătură pe care nu aș putea-o descrie în cuvinte. Fiecare întâlnire cu Preasfințitul, deși de cele mai multe ori acestea însemnau doar primirea unei binecuvântări, un schimb de priviri sau o strângere de mână… era tămăduitoare.

Odată cu trecerea timpului, au apărut tot mai multe atribuții pe care le aveam de îndeplinit. Printre acestea s-a numărat și organizarea unei tabere pentru tineri în vara anului 2019. Nu aveam habar ce înseamnă să pregătești o tabără la care să ia parte sute de persoane, nu știam ce va presupune gestionarea ei, însă este cert că realitatea acelor zile m-a cutremurat. Aveam ispite tot mai multe și tot mai mari pe zi ce trecea, ispite cărora parcă nu le mai făceam față. Din perspectiva mea, anumite lucruri erau potrivite atunci pentru tineri și trebuiau să se întâmple, însă punctul meu de vedere intra în contradicție cu părerile personale ale altora. Consideram că e important ca tinerii să poată cânta diverse cântece de tabără la chitară dacă asta doreau și dacă asta le aducea bucurie în acele momente. Cu toate acestea, activitatea respectivă (n. r. cântecele de tabără) nu ne era permisă, ba chiar ni se „impunea” participarea la alte activități în detrimentul celei preferate. Cu siguranță că oboseala acumulată, perspectivele diferite în ceea ce privește activitatea de tineret și chiar dorința ca totul să se desfășoare într-o bună și firească ordine au fost printre principalele motive care au determinat apariția mai multor neînțelegeri. În acele momente însă nu puteam nicicum să înțeleg de ce tinerii nu au voie să facă ceea ce doresc, mai ales că noi eram organizatorii, iar această activitate chiar putea fi clasificată drept „cuminte”, cum ar spune Preasfințitul Vasile. Și aici a fost punctul culminant… A urmat o noapte lungă, nedormită, cu supărări, plâns, mâhniri și multe alte.

În imediata dimineață, după ce am izbucnit în fața duhovnicului, ni se transmit următoarele: „În jurul prânzului va veni Preasfințitul Vasile la noi în tabără”. Am fost surprinsă, dar și mai surprinși au fost ceilalți din jurul meu: „Nu pot să cred… Preasfințitul nu a mai fost la noi în tabără de când a avut AVC-ul”, „Ce mare minune! Nu mă așteptam să-l mai avem pe Preasfințitul la noi în tabără după toate cele întâmplate…”. Ce merită însă menționat este faptul că nu am fost noi cei care l-a invitat în acea zi pe Preasfințitul acolo. Sunt ferm convinsă până în prezent că prin desăvârșita purtare de grijă pentru oameni, Hristos ni l-a trimis acolo pentru că știa că sunt oameni care au nevoie de el.

După ce i-a binecuvântat pe toți cei prezenți, Preasfințitul s-a așezat și ne privea pe toți cu o bucurie neînțeleasă de către noi. Stătea și… ne zâmbea parcă din toate mădularele. La un moment dat, cineva întreabă: „Preasfințite, ce vreți să vă cântăm? Să vă cântăm «Cuvine-se»? Să vă cântăm ceva cântece patriotice sau tradiționale?” Toți așteptau cu nerăbdare răspunsul Preasfințitului, întrucât ce împlinire mai mare poți avea decât aceea de a ști că i-ai adus o bucurie unui astfel de Om?

„Cântece de tabără”, a răspuns Preasfințitul. S-a făcut dintr-odată tăcere. Ne uitam unii la alții și nu știam ce să facem, deoarece această dorință a Preasfințitului Vasile ne-a luat prin surprindere și, conform celor de mai sus, nu eram pregătiți pentru a interpreta cântece de tabără… Aici a fost pentru mine cheia acestei întâlniri providențiale. Pe lângă faptul că am izbucnit în plâns în acel moment, mă uitam la Preasfințitul și mă întrebam în gândul meu „Cum ai știut asta, Preasfințite? Cum ai știut să aduci liniștea și pacea exact în acele momente în care aveam cea mai mare nevoie? Cum ai știut dacă nimeni nu ți-a spus? Cum ai știut că aveam nevoie de tine aici?”

După plecarea Preasfințitului din tabără s-au ridicat foarte multe glasuri de tineri care mărturiseau câtă liniște, câtă pace, câtă bucurie a adus acea vizită „neplanificată”.

Ar mai fi nenumărate lucruri de spus despre Preasfințitul Vasile, lucruri pe care poate cuvintele nu le pot surprinde. Există, fără doar și poate, anumite întâlniri și momente fără de care viața noastră nu ar mai fi la fel. Sunt acele momente și persoane care apar în calea și înviața ta… exact când ai mai mare nevoie.

Sunt acele întâmplări care te încredințează, care îți dau putere și tărie să treci peste tot și peste toate. Sunt acele momente care te schimbă. Sau determină o schimbare în străfundul ființei tale.

Acele întâmplări care te fac să vezi altfel toate lucrurile. Acele întâmplări care îți arată că totul poate căpăta alt sens. Că dragostea, smerenia, blândețea și pacea nu sunt desprinse din povești, că sunt și ele realități ale vieții contemporane.

Sunt întâlniri care ne arată că mai există oameni ca… ceilalți oameni. Sunt întâlniri providențiale cu oameni care îți citesc sufletul ca pe o carte deschisă, care îți oferă liniștea după care tânjeai de mult și care, printr-o simplă strângere de mână, parcă iau toată povara ta asupra lor.

Și tu cu ce rămâi? Cu liniște. Cu pace. Cu bucurie. Cu nădejde.

Sunt întâlniri providențiale care nu se uită.

Și aceasta a fost una dintre ele.

Să-ți amintești, Preasfințite drag, de noi, de fiecare!

Să ne porți în continuare pe Brațele tale așa cum aifăcut și până acum cu generații și generații.

[1] Fragment din mărturia publicată integral în cartea *Preasfințitul Episcop Vasile Fluieraș - Mărturii de suflet*, volum coordonată de Raluca Ioana Irimia.

Echipa: Tatiana Onilov, Eliza-Adelina Purcaru, Iulia Anamaria Mureșan, Romina Sopoian, Bogdan Herțeg, Nicoleta-Andreea Sicoe

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com